

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Brno 2009

Bc. Josef Prkna

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Domácí násilí jako celospolečenský problém

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Vypracoval :

Bc. Josef Prkna

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Domácí násilí jako celospolečenský problém“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 10. 3. 2009

.....

Bc. Josef Prkna

Poděkování

Děkuji touto cestou panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za cenné připomínky, rady a metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé diplomové práce.

Bc. Josef Prkna

OBSAH

ÚVOD.....	2
1. CHARAKTERISTIKA DOMÁCÍHO NÁSILÍ A JEHO FORMY.....	5
1.1 Pojem a definice domácího násilí	5
1.2 Znaký a formy domácího násilí.....	6
1.3 Domácí násilí a zákon	7
1.4 Teorie domácího násilí	10
1.5 Dílčí závěr	13
2. INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ	14
2.1 Policie České republiky.....	14
2.2 Intervenční centra	16
2.3 Organizace pomáhající obětem domácího násilí.....	17
2.4 Pomoc obětem domácího násilí	20
2.5 Dílčí závěr	23
3. OSOBY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	25
3.1 Pachatelé	25
3.2 Oběti	30
3.3 Ostatní osoby v problematice domácího násilí	36
3.4 Prevence domácího násilí.....	37
3.5 Dílčí závěr	39
4. STATISTIKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	41
4.1 Materiál a metodika.....	41
4.2 Výsledky – grafy, tabulky	42
4.3 Dílčí závěr	63
5. KAZUISTIKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	64
5.1 Jednotlivé případy	64
5.2 Dílčí závěr	70
ZÁVĚR.....	71
RESUMÉ	73
ANOTACE.....	74
KLÍČOVÁ SLOVA.....	74
SEZNAM LITERATURY	75
SEZNAM TABULEK	77
SEZNAM GRAFŮ	78
SEZNAM PŘÍLOH.....	79

Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si vybral „Domácí násilí jako celospolečenský problém.“ Je to problematika, která je v poslední době stále více rozebírána a medializována. Problémem domácího násilí je především fakt, že se odehrává mezi blízkými lidmi za zavřenými dveřmi, a proto není vidět a okolí oběti nic netuší. V dřívější době bylo domácí násilí považováno za soukromou věc a státní instituce by do tohoto problému neměly zasahovat. Od ledna 2007 vstoupil v účinnost Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Na četnosti užití tohoto zákona se potvrdila, již déle diskutovaná otázka, že je to celospolečenský problém a státní instituce se jím musí vážně zabývat.

Cílem práce je charakterizovat domácí násilí jako problém sociální, ale i psychický a právní se zaměřením na násilí páchané na partnerce, popsat legislativní rámec, instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí a osoby domácího násilí, za pomoci statistik zjistit vzdělání, věk pachatelů a obětí, formy používaného násilí, povědomí a postoje veřejnosti k domácímu násilí.

Domácí násilí je problémem osob, které žijí ve společné domácnosti a vesměs to jsou osoby blízké. Tedy osoby, které by měl pachatel milovat, mít rád, popřípadě s nimi umět normálně žít. V případě domácího násilí je však opak pravdou. Proto bych chtěl v práci položit tyto otázky a zároveň na ně odpovědět:

1. Proč pachatel páchá násilí na svých blízkých?
2. Proč oběť zůstává s partnerem a trpí domácí násilí?

Teoretická část je zpracována formou přehledové stati na základě literární rešerše z dostupných zdrojů zabývajících se tímto problémem (zákony, knihy, internet atd. – seznam uveden na konci práce). Je v ní charakterizováno a definováno domácí násilí, jeho formy, znaky, uvedeny jeho teorie a legislativní rámec, jak v tuzemsku, tak mezinárodní. Dále jsou popsány instituce poskytující pomoc obětem: Policie České republiky, intervenční centra a další organizace podporující a pomáhající obětem domácího násilí. U pachatelů a obětí uvedeme několik typologií. Nelze opomenout ostatní osoby, což jsou většinou svědci domácího násilí, především děti.

Data pro praktickou část diplomové práce jsou získávána ze statistických údajů organizací poskytující pomoc obětem domácího násilí, např. Rosa, Bílý kruh bezpečí a zpracována do tabulek a grafů. Ve statistikách se zaměříme především na věk a vzdělání pachatelů a obětí, k jakým formám násilí dochází při domácím násilí. Dále jsou zjišťovány postoje a znalost veřejnosti k domácímu násilí, toto je provedeno metodou dotazníku. Na závěr uvedeme několik kazuistik obětí domácího násilí metodou rozhovoru.

Domácí násilí je tak široké téma, že se vzhledem k rozsahu diplomové práce není možno věnovat všem subjektům tohoto problému. Proto v této práci nenajdeme násilí páchané na seniorech, což by mohlo být námětem na další práci.

I. Teoretická část

1. Charakteristika domácího násilí a jeho formy

Domácí násilí je v České republice rozšířený a nejméně kontrolovaný druh násilí. Je obsažen ve formách fyzického, psychického, ekonomického a sexuálního násilí, které je páčáno mezi jednotlivými členy rodiny. Ve většině případů se jedná o páčání násilí mužů proti ženám, tj. vůči manželkám, družkám a partnerkám.

„Domácí násilí se odehrává v soukromí. Znamená to tedy, že jde o soukromý problém, do kterého bychom neměli zasahovat? Naopak, dochází při něm k porušování základních lidských práv, a proto je věcí veřejnou !!!“¹

1.1 Pojem a definice domácího násilí

„Domácím násilím se rozumí opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých.“² Nejčastějšími oběťmi bývají ženy a děti. Mezi oběti mohou ale patřit i muži a senioři, rodiče, partneři atd.

Domácí násilí má podobu ekonomickou, fyzickou, psychickou, sexuální. Nejčastěji jde o kombinaci těchto podob. Vyznačuje se tím, že jde o vědomou činnost a v oběti budí strach. Násilník si uvědomuje, že druhé osobě způsobuje bolest, ať už fyzickou nebo psychickou. Spadá do problematiky patologie rodiny, tedy do oblasti sociální pedagogiky. Může se odehrávat i mezi partnery, kteří spolu ještě nebydlí či spolu už nebydlí – po rozchodu či po rozvodu.

Domácí násilí je velmi ožehavé téma, které by mělo být více řešeno. Už kvůli tomu, že statistiky říkají, že každý šestý člověk v ČR je, případně byl, obětí domácího násilí. Navíc se násilí v domácnosti často postupem doby zvyšuje a nejsou výjimky, kdy domácí násilí končí tragicky.

---

¹ SZCEPANIKOVÁ, A., et al. Jak jednat v případech domácího násilí? 2004, s. 3.

² DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J., Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti. 2005, s. 7.

Nejčastěji domácí násilí rozčleňujeme na:

- **partnerské:** násilné chování v intimních vztazích,
- **mezigenerační:** násilné chování mezi rodiči a dětmi, či prarodiči a vnoučaty.

Problémem je, že se často domácí násilí nebere vážně. Jak je to možné? Často se zlehčuje nebo odmítá některými mýty o partnerském násilí. Těmi nejčastějšími je:

- **Domácí násilí je jen věc těch, mezi kterými se odehrává:** Není tomu tak. Dochází-li k ubližování, jde o trestný čin a žádný trestný čin není soukromou záležitostí.
- **Partnerské násilí se vyskytuje v sociálně slabších manželstvích:** To není pravda – často i spořádaný člověk ve vysoké funkci může doma týrat svou ženu a naopak.
- **Partnerské násilí jsou ve skutečnosti jen drobné spory mezi partnery:** To se domnívá skutečně mnoho lidí, ale měli by vidět oběť a její podlitiny po těchto „drobných neshodách“.
- **Ženy muže k násilí vyprovokovaly:** I takto se domácí násilí často odbývá a neřeší. Mnohdy se i obvinění smete ze stolu s tím, že žena přehání a je příliš hysterická.

1.2 Znaky a formy domácího násilí

Znaky domácího násilí

Nyní si přiblížíme základní znaky domácího násilí:

- **„Opakování a dlouhodobost:** Z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.
- **Eskalace (stupňování):** Od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- **Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné:** Domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.

- **Neveřejnost:** Probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.³

Formy domácího násilí

Domácí násilí má několik forem, mezi něž patří:

- **Psychické násilí:** Do této skupiny patří ponižování, zesměšňování, zákazy, urážení na cti, vydírání, hrubé chování, znevažování, zastrasování, terorizování, vyhrožování...
- **Emocionální násilí:** V tomto případě násilník hlídá svou oběť. Neustále se jí vyptává, kde byla a hlavně s kým byla. Podezřívá jí často z nevěry. Kontroluje jí telefony, otevírá poštu, obviňuje ze špatného chování...
- **Sociální násilí:** Při tomto násilí pachatel oběti zakazuje se stýkat se svými přáteli, ale i se svou rodinou. Drží ji v sociální izolaci. Pachatel klade na oběť velký nátlak.
- **Ekonomické násilí:** Pachatel znemožňuje oběti přístup ke společným penězům. Nedává jí žádné peníze a oběť je závislá na tom, co jí pachatel dá a co ne. Násilník má absolutní přehled nad všemi příjmy a výdaji.
- **Fyzické násilí:** Toto násilí se nejlépe prokazuje. Jde o fackování, bití, topení, škrcení, kopání, svazování, odpírání spánku a jídla. V extrémních případech je oběť ohrožována bodnými nebo jinými zbraněmi.
- **Sexuální násilí:** Bohužel u domácího násilí je časté i znásilnění a zacházení s obětí jako se sexuálním objektem.

Málokdy se stává, že by se projevovaly tyto formy izolovaně. Většinou se kombinují.

1.3 Domácí násilí a zákon

Na domácí násilí můžeme pohlížet z oblasti sociální pedagogiky, psychologie, ale samozřejmě i z oblasti práva. Proti domácímu násilí se vyjadřuje už Listina základních práv a svobod, která říká, že každý má právo na svobodu, život, zdraví

---

³ BUSKOTTE, A., Z pekla ven: Žena v domácím násilí. 2008, s. 39.

a na lidskou důstojnost. Odhalování domácího násilí může být však někde velmi složité. K neshodám dochází téměř ve všech rodinách a jak zjistit, že už je to na hranici domácího násilí? Co když pachatel oběti nezpůsobí újmu na zdraví, např. vyhrožování, vydírání? Ano, je zde psychická ujma, ale ta se velmi těžko prokazuje. V tom je problém, a to si často uvědomuje i oběť, a proto mnohdy raději mlčí, než aby šla na policii a obvinila svého partnera.

V podstatě dochází během domácího násilí nejčastěji k těmto trestným činům a jsou takto postihovány:

§ **197a**: Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci: Pokud pachatel oběti či obětím vyhrožuje usmrcením nebo újmou na zdraví, může být potrestán jednoroční trestní sazbou.

§ **215a**: Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě: Na tomto místě práce je vhodné si definovat týrání. Týrání je zlé nakládání s vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti. Oběť ho považuje za těžké příkoří. To znamená, že nemusí nutně utrpět ztrátu na zdraví. Jakékoliv kruté nakládání s druhou osobou je považováno za týrání. Podle tohoto zákona může být pachateli uložen trest odnětí svobody až na tři roky. V případě opakování trestného činu nebo je prováděn zvlášť brutálně, může soud pachateli uložit trestní sazbu v rozpětí 2 - 8 let odnětí svobody.

§ **221, 222**: Ublížení na zdraví: Pokud se pachatel dopustí úmyslně újmy na zdraví, hrozí mu v nejlehčím případě odnětí svobody až na dva roky, v nejtěžších případech na 10 až 15 let. Může být však udělen i výjimečný trest, který je 25 let vězení.

§ **231**: Omezování osobní svobody: Jedná se o případy, kdy pachatel jinému brání užívat osobní svobody. V tomto případě může pachatel dostat sazbu odnětí svobody až na dvě léta, v těžkých případech až 10 let.

§ **235**: Vydírání: Pokud pachatel někoho násilím nebo pohrůžkou násilí k něčemu nutí. Posuzuje se podle intenzity trestného činu. Základní sazba je kolem tří let. Ta největší se může vyšplhat k trestu odnětí svobody na 5 - 12 let.

§ 237: Útisk: Za útisk se považuje, když je někdo k něčemu nucen nebo někdo zneužívá jeho tísně či závislosti. Trestá se odnětím svobody až na šest měsíců.

§ 238: Porušování domovní svobody: Pokud pachatel neoprávněně vnikne do bytu nebo domu a neoprávněně tam setrvává. Tento trestný čin se trestá odnětím svobody až na dvě léta či peněžní pokutou. V některých případech může být trest vyšší.

§ 241: Znásilnění: O znásilnění se jedná tehdy, když pachatel donutí oběť násilím k souloži nebo jinému pohlavnímu styku anebo zneužije její bezbrannosti. Tento trestný čin se postihuje podle okolností. Odnětí svobody je v rozmezí dvou až patnácti let, někdy se řeší i trestem výjimečným.

Zákon z roku 2006

„Dne 14. března 2006 byl přijat **Zákon č. 135/2006 Sb.**, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tento zákon umožňuje od 1. 1. 2007 vykázaní pachatele domácího násilí ze společně obývaného bytu či domu na dobu 10 dnů. Předběžným opatřením bude možno požádat o prodloužení této doby a to maximálně na dobu jednoho roku. Zároveň tento zákon počítá se zřízením tzv. intervenčních center.“⁴

Prakticky to probíhá tak, že se oběť obrátí na Policii ČR. Ta násilníka v odůvodněných případech vykáže a on v tomto okamžiku odevzdává klíče a přístup zpět domů nemá. V té době se útočník nesmí stýkat s obětí. Dobré na tomto zákoně je, že z obydlí odchází pachatel, a ne oběť, jak tomu bývalo doposud. Dobu 10 dní nemůže zrušit ani oběť. Často by tak mohla činit z obavy z horších následků. Pokud tento zákaz pachatel nedodrží, dopouští se trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí. Za to pachateli hrozí peněžitý trest či odnětí svobody až na dobu 6 měsíců.

Mezinárodní dokumenty

O otázku násilí a jeho právního řešení, tedy i řešení problematiky domácího násilí, byl v Evropě zvýšen zájem v polovině 80. let, kdy vstoupily v platnost tyto zákony:

---

⁴ www.rosa-os.cz/domaci-nasili/legislativa-v-cz/

1983: Evropská úmluva o kompenzaci obětí násilných trestních činů.

1985: Doporučení o postavení obětí v rámci trestního práva a trestního řízení.

1985: Deklarace OSN č. 40/34 - týká se základních principů spravedlnosti pro oběti trestných činů. K této deklaraci byla vydána „Mezinárodní příručka pomoci obětem“, která uvádí tyto principy pomoci: krizovou intervenci, různé druhy poradenství, obhajoba oběti, podpora v průběhu vyšetřování, podpora v průběhu soudního řízení, následná pomoc, výcvik profesionálního personálu, prevence viktimmnosti, zvyšování právního a veřejného vědomí o postavení oběti trestných činů.

1987: Doporučení o pomoci obětem a prevenci viktimizace.

1989: Založení Evropského fóra služeb obětem, jejímž členem je od roku 1996 Bílý kruh bezpečí.

1997: vstoupil v platnost Zákon č. 209/1997 Sb. - o poskytnutí peněžité pomoci obětem domácího násilí.

1.4 Teorie domácího násilí

V otázce domácího násilí je důležité pátrat po příčinách, jen tak lze postupně násilí minimalizovat a odstraňovat. Dříve byly oblíbené jednofaktorové teorie, které se dělily do třech skupin:

- psychologické teorie domácího násilí,
- sociologické teorie domácího násilí,
- biologicko-genetické teorie domácího násilí.

Tyto teorie byly ovšem překonány. Dnes už víme, že příčiny tvoří soubor faktorů, nikoliv jen jeden faktor. Oblíben je model D. G. Duttona, který určil 4 strukturální roviny zdrojů domácího násilí.

Těmito rovinami jsou:

- *Makrosystémové příčiny:* Tyto příčiny nám říkají, že je ve společnosti domácí násilí udržováno kvůli hierarchii hodnot, ve které převládají muži jako dominující. Právě to dává mužům falešné ospravedlnění, kterým si namlouvají, že je domácí násilí soukromá záležitost, kterou si mají právo vyřešit sami.
- *Exosystémové příčiny:* Exosystém tvoří bezprostřední okolí jednotlivce. Faktory,

kteřé mohou přispívat k domácímu násilí, jsou nezaměstnanost, nízký příjem...

- *Mikrosystémové příčiny*: Jde o samotnou rodinu, ve které mohou vznikat různé situace a právě některé z nich vedou k větší náchylnosti k propuknutí domácího násilí.
- *Ontogenetické příčiny*: Jsou blízko psychologické teorie násilí. Příčiny se týkají individuálních charakteristik pachatele a oběti. Díváme se tedy na to, čím oběť i pachatel prošli v dětství, co je mohlo ovlivnit, jaké mají vlastnosti atd.

Další teorie domácího násilí:

Psychoanalýza

Psychoanalýza vychází z toho, že domácí násilí je pokusem násilníka o potvrzení své maskulinity. Užítí této teorie v praxi jsou omezené, navíc se nedá aplikovat na ženu. Psychoanalytický přístup vidí oběť jako někoho, kdo potřebuje provokovat k násilí či někoho, kdo má masochistickou motivaci, a proto setrvává s partnerem, který ji týrá.

Teorie sociálního učení

Tuto teorii vyvinul psycholog Albert Bandury. Vychází z toho, že vidíme v dětství negativní vzory, které se v nás zakoření, a máme tendenci je sami v dospělosti opakovat. Nejčastěji si pachatelé tuto negativní roli přinášejí ze své primární rodiny. U obětí se objevuje fenomén naučené bezmocnosti, které bylo nejdříve zkoumáno u zvířat a poté se aplikovalo na deprese, domácí násilí, ale i na oblast drogové závislosti. Naučená bezmocnost brání týraným ženám uniknout, protože si nedokáží představit, že by tu nějaká taková možnost skutečně byla.

Sociálně psychologická teorie

Tato teorie vysvětluje silný emocionální vztah mezi obětí a pachatelem. Mluvíme o tzv. traumatickém spojení - tedy vztah, ve kterém i přes násilí si tvoří oběť k násilníkovi silný vztah. Označujeme to také jako stockholmský syndrom (viz. dále). Tímto spojením dostává oběť postupně svůj negativní sebeobraz. Začne věřit tomu, co jí říká partner, např. že je neschopná, že si zaslouží násilí, že je k ničemu...

Teorie osobnosti

Teorie osobnosti hledá specifické vlastnosti, kterými se násilník liší od ostatních.

Záleží na tom, o jaký jde typ násilníka, ale u mnohých se podařilo dokázat snížené sebevědomí, komplex méněcennosti a zvýšenou úzkostlivost. U jiných skupin agresorů se projevuje vyšší míra psychotismu atd.

Teorie rodinných systémů

Touto teorií se zabýval především Straus, který vytvořil systémový model násilí mezi členy rodiny. Popsal rodinu jako adaptivní systém, kde je násilí systémovým produktem.

Na práci Strause navázala Giles-Simsová (1983). Ta vytvořila šestistupňový systémový model násilného vztahu:

- ustanovení rodinného systému,
- výskyt prvního násilí,
- ustálení násilí,
- bod volby,
- opuštění systému,
- upevnění rozhodnutí.

Teorie stresu

Stres ohrožuje pohodu a duševní zdraví, a proto se i rodina pod jejím vlivem stává zranitelnou k různým negativním jevům. Jedním z nich je právě domácí násilí. Důležitou roli hraje kognitivní hodnocení, které má tři formy:

- *Primární:* Umožňuje zjistit, zda je situace stresující.
- *Sekundární:* Pomáhá zjistit, jak reagovat na daný podnět. K tomu pomáhají tři faktory - možnosti a schopnost jedince, pravděpodobnost, zda činnost povede k plánovanému výsledku a pravděpodobnost, že jedinec je v dané situaci schopen takto reagovat.
- *Přehodnocení:* pomáhá k pružnější odpovědi oběti na násilí.

K vyřešení situace mohou oběti zabránit různé překážky: vnitřní (dané psychikou a kulturními hodnotami) a vnější (dány prostředím, nedůvěra okolí, ekonomické problémy...).

Feministická teorie

Tato teorie nahlíží na domácí násilí jako na výsledek dominance muže

ve společnosti. Vidí to, jako důsledek dlouhé nadvlády mužů nad ženami. Podle Cambellové si muži tuto nadvládu chtějí udržet, a proto se někteří z nich dopouštějí domácího násilí, aby bylo patrné, že mají stále navrch. Muž - násilník si tak svou moc a kontrolu udržuje výhrůzkami a nátlakem, zastrašováním, emočním násilím, izolací, popíráním a obviňováním, využíváním dětí, využíváním mužských výhod a ekonomického násilí. Tyto aspekty slouží mužům k tomu, že ženy zůstávají v nefungujícím vztahu i přesto, že je jim neustále ubližováno.

1.5 Dílčí závěr

Domácí násilí je poměrně rozšířený společenský jev, který se těžko dokazuje, protože se většinou neděje na veřejnosti. Má různé podoby: ekonomickou, fyzickou, psychickou či sexuální. Problémem je, že se této tématice věnuje menší pozornost a často se zlehčuje.

Základní znaky domácího násilí jsou: opakování a dlouhodobost, eskalace, jasné rozdělení rolí a neveřejnost. Naštěstí v poslední době se zákon snaží dělat více v otázce domácího násilí. Příkladem je nový zákon, podle kterého je možné násilníka vykázat na 10 dní z bytu.

Během domácího násilí dochází k mnoha trestným činům, např. výtržnictví, utisk, znásilnění, vydírání, násilí proti jednotlivci, omezování osobní svobody, týrání osoby žijící ve společné domácnosti atd. K boji proti domácímu násilí přispívají také mezinárodní dokumenty.

Domácí násilí se snaží vysvětlit různé teorie. Dříve byly oblíbené jednofaktorové teorie (psychologická, sociologická a biologicko-genetická). Později ztratily na oblíbenosti a byly nahrazeny multifaktorovými teoriemi, které přibližují roviny zdrojů domácího násilí. Těmito rovinami jsou makrosystémové, exosystémové, mikrosystémové a ontogenetické. Dalšími teoriemi domácího násilí jsou psychoanalýza, teorie sociálního učení, sociálně psychologická teorie, teorie osobnosti, teorie rodinných systémů, teorie stresu a feministická teorie.

2. Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí

V této kapitole si více přiblížíme instituce, které se snaží bojovat s domácím násilím a které tak pomáhají obětem. Jde o Policii ČR, intervenční centra a různé dobrovolnické organizace poskytující pomoc obětem domácího násilí.

2.1 Policie České republiky

„Policie České republiky poskytne v rozsahu své působnosti pomoc každému, kdo se na ni obrátí. V případech domácího násilí postupuje stejně jako v případech jiných oznámení. Policie nemá pravomoc a možnost vstupovat do soukromého života a řešit konflikty v rodinných vztazích, avšak zasáhne, dojde-li v rodině k protiprávnímu jednání vůči zájmům chráněným zákonem – to jsou zejména život a zdraví občanů, jejich práva a majetek.“⁵ V oblasti domácího násilí se zabývá zejména jeho vyšetřováním a výcvikem policistů v této problematice.

Vyšetřování domácího násilí

Policie je většinou první, která přijde s oběťmi domácího násilí do styku. Důležité je, aby byli vycvičeni pro vhodnou pomoc obětem domácího násilí. Nestačí jen, aby spáchaný trestný čin vyřešili, je nutné, aby také poskytli psychickou pomoc oběti. Důležité je umět se do oběti vcítit, chovat se k ní citlivě a dát jí najevo, že s ní sympatizují. Základní služby policisty by se měly zaměřit na tyto aktivity:

- objasnění policejních postupů,
- informovat oběť o tom, jak chránit důkazní materiál,
- doprovodit oběť do zdravotnického zařízení, je-li zraněná,
- poskytnout obětem trestného činu informace o tom, jaké mají práva,
- předání oběti organizacím, které poskytují služby obětem domácího násilí,
- zajistit další kontakt s obětí, aby bylo jisté, že oběť pomocnou službu vyhledala a ta jí byla poskytnuta,
- poskytnutí psychologické pomoci a krizové intervence.

---

⁵ ŠEDIVÁ, M. a kol. Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. 2007, s. 25.

Právě psychologická pomoc u nás ještě zaostává za jinými evropskými zeměmi. Jde o to, aby se během výslechu cítila oběť jako lidská bytost, které se snaží policie pomoci, nejen jako svědek trestného činu.

Základem je jednat klidně a objektivně, působit profesionálním dojmem, ale zachovat si svou lidskou citlivost, povzbuzovat oběť, zaujímat nestranný postoj, vysvětlit oběti, co bude následovat, pokusit se realizovat prvotní rozhovor v soukromí.

Výcvik policistů v problematice domácího násilí

Základním cílem výcviku policistů v problematice domácího násilí je pochopit Deklaraci o obětech a aplikovat ji v tématice domácího násilí. Policista musí umět definovat slovo „oběť“. Jen tak může s obětí vhodně pracovat.

Je třeba policisty školit v těchto tématech:

Trauma způsobené trestným činem: Úkolem je, aby policista rozpoznal důsledky traumatu způsobeným domácím násilím. Měl by odhalit spáchaný trestný čin, konstruktivně hovořit s obětí, rozeznat posttraumatickou stresovou poruchu, být si vědom újmy způsobené obětí...

Vcítění se do situace oběti domácího násilí: Oběť je většinou vystrašená, proto by úkolem policisty mělo být navození důvěry - ta je nutná pro další spolupráci. Policista by měl být schopný nastolit u oběti klid, dotazovat se citlivě, umět pozorně naslouchat, používat přiměřených slov, být nezaujatý, citlivý k tomu, v jaké kultuře oběť vyrůstala, respektovat důvěrnost informací, být schopen celkově adekvátního chování...

Vhodné zacházení s obětí v praktických situacích: Policista musí umět pomoci oběti zvládnout zotavení se ze situace, poskytnout jí kontakt na vhodnou organizaci a nabídnout jí potřebnou podporu. Další požadavky: provádět prohlídku trestného činu tak, aby oběti nezpůsobil další újmu, pomáhat jí zvládnout podání svědeckví u soudu, pomáhat obětí zvládnout výpověď...

Rozpoznávat specifické kategorie obětí domácího násilí a podle toho se chovat:

Každá kategorie obětí domácího násilí má své specifické požadavky. Ty by měl umět policista odhadnout a snažit se jim vyjít vstříc. Jiné požadavky má oběť fyzického násilí, jiné psychického...

Policista musí umět pochopit ženu jako oběť domácího násilí a dopad činu na jedince, požadavky etnických minorit atd.

2.2 Intervenční centra

„Intervenční centra (dále „IC“) zajišťují pomoc ohroženým osobám v konkrétních případech domácího násilí. Hlavním úkolem IC je poskytnout ohroženým osobám psychologickou, právní a sociální podporu při řešení problému domácího násilí. Intervenční centra jsou druhem služeb vymezených § 60 a Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění platných předpisů.“⁶

Od 1. ledna 2007 působí u nás nová intervenční centra pro lidi ohrožené domácím násilím. Jejich úkolem je poskytovat individuální sociálně právní pomoc v konkrétních případech. S pomocí těchto center se spolupracuje s dalšími organizacemi na úrovni kraje. V centrech jsou sociální pracovníci, kteří jsou vzděláni v oboru. Zde nadále mohou oběti domácího násilí svou situaci konzultovat s právníky, ale i psychology.

V intervenčních centrech je především nabídnuta pomoc osobám domácího násilí v případě, že pachatel byl vykázán z domu. Pomoc samozřejmě mohou vyhledat i osoby, které zatím ještě případ domácího násilí s nikým neřešili. IC je povinné oznamovat krajskému úřadu, kolika obětem domácího násilí byla poskytnuta služba.

Intervenční centra spolupracují s velkou škálou dalších subjektů, mezi která patří: manželské a rodinné poradny, krizová centra a linky důvěry, zájmové sdružení občanů, státní zastupitelství, soudy, občanské poradny, Policie ČR, městská policie, azylová zařízení, pedagogicko-psychologické poradny, psychiatrii, registrované církve, psychologové...

---

⁶ www.verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/soc_2103.html

Etický kodex pracovníků IC

Nyní si ve zkrácené podobě přiblížíme etický kodex pracovníků intervenčních center:

- Pracovníci IC vycházejí z demokracie a z lidských práv - dodržují je a podporují.
- Pracovník IC zná zákony související s jeho prací a dodržuje je.
- Pracovník IC respektuje individualitu každého člověka, ať už je jakékoliv národnosti, pleti, náboženského vyznání atd.
- Pracovník IC umí naslouchat, dokáže poradit, dát potřebné informace, ale zároveň nikomu nevnucuje žádné názory.
- Pracovník IC respektuje uživatele a jeho rozhodnutí. Podporuje uživatele k samostatnému jednání. I když mu pomáhá, snaží se, aby uživatel na něm nebyl závislý.
- Pracovníci IC jsou vázáni mlčenlivostí. Pokud to z nějakého důvodu nejde (např. trestný čin), musí na to uživatele upozornit.
- Pracovník IC se musí zúčastnit výcviku v dané problematice.
- Práce v IC je týmová a je také nutná supervize.
- Pracovník IC nesmí nikomu nekompetentnímu podávat informace.
- Služba je vykonána zodpovědně, profesionálně a tak, aby nikoho nepoškozovala.
- Pomáhá-li zrovna pracovník IC uživateli, nesmí provozovat další činnosti, které by ho odváděly od práce. Pokud se vyskytne taková skutečnost, musí to oznámit svému nadřízenému.

2.3 Organizace pomáhající obětem domácího násilí

Rosa

Občanské sdružení Rosa je jednou z nejvýznamnějších organizací v pomoci obětem domácího násilí. Poskytuje bezplatně komplexní psychosociální služby. Tato organizace vznikla roku 1993 jako nadace, roku 1998 byla přeregistrována na občanské sdružení. Úkolem této organizace je poskytovat jednorázové i dlouhodobé psychologické poradenství, sociální a právní poradenství, podporu v náročných životních situacích. Je-li třeba, tak zprostředkovává i psychiatrickou pomoc.

Organizace ROSA provozuje azylový dům, kde mohou ženy najít své útočiště před násilníkem. Sem mohou i s dětmi. ROSA poskytuje i telefonickou pomoc, zaměřuje se na prevenci domácího násilí, pořádá přednášky, semináře, konference pro odborníky, ale i pro širokou veřejnost.

Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí neposkytuje pomoc jen obětem domácího násilí, ale i dalším svědkům trestných činů. Nabízí svým klientům bezplatnou a diskrétní morální a emocionální podporu. Bílý kruh bezpečí působí v ČR od roku 1991, má 9 pracovišť a telefonickou linku DONA, která funguje nonstop a zaměřuje se především na tyto cíle:

- poskytování přímé pomoci obětem trestným činům,
- podílet se na prevenci kriminality,
- usilovat o zlepšení práv.

Bílý kruh bezpečí se snaží s domácím násilím a dalšími trestnými činy bojovat pomocí letáků, svého zpravodaje i spoluprací se sdělovacími prostředky. Poskytuje také různé semináře, přednášky či výcviky. Od roku 1999 spolupracuje s Nadačním fondem Filipa Venclíka, který poskytuje finanční podporu. Z této podpory bylo vyplaceno v průběhu let 1999 - 2001 částka 172 132 Kč obětem a pozůstalým po obětech.

Acorus

Acorus je občanské sdružení provozující Psychosociální centrum Acorus, které poskytuje pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Sdružení Acorus bylo založeno roku 1997, kdy zahájilo spolupráci s Prahou 9. Postupně sdružení vybavilo své centrum, začalo provozovat semináře proti domácímu násilí, zahájilo vydávání čtvrtletního zpravodaje „Úsměv“, zpracovalo „Manuál o domácím násilí“, účastnilo se mediální kampaně „Stop násilí na ženách“ atd. Jejím úkolem je poskytovat služby spojené s respektováním lidské důstojnosti, vycházení z potřeb uživatelů a podpory rozvoje samostatnosti a začlenění do života bez násilí.

Liga lidských práv

„Efektivního řešení konkrétních problémů dosahuje Liga především kvalitní analýzou vzniklé situace, systematickým a důsledným postupem, přenášením příkladů

dobré praxe ze zahraničí a navrhováním právních řešení. Výstupem mohou být, jak výsledky výzkumů v terénu či projekty pomoci lidem kráceným na základních právech, tak legislativní iniciativa nebo vzdělávací aktivity.“⁷

Liga lidský práv se zaměřuje na ochranu lidských práv. Prosazuje důstojnost života, vzdělání atd. V organizaci pracuje řada právníků, kteří se snaží přistupovat inovativně k řešení různých otázek, tedy i k problematice domácího násilí. Tato organizace se snaží rozebírat i takové problémy, které se snaží společnost tabuizovat. Organizace spolupracuje s dalšími subjekty, např. Public Interes Lawyers Association (PILA).

Bona linka

Bona se snaží podporovat oběti domácího násilí. Nabízí jim pomoc v orientaci v systému služeb, které jim poskytuje stát i různé dobrovolné organizace. Pomáhá i odborníkům, kteří se v rámci své práce setkávají s oběťmi domácího násilí. Organizace se snaží vyzvednout tento jev, diskutovat o něm a poskytovat informace širokému okolí.

KOORDONA

KOORDONA (Koalice neziskových organizací proti domácímu násilí) byla vytvořena roku 2004 v Praze. Jde o volné sdružení organizací, které mají společný cíl - pomáhat obětem domácího násilí a snažit se tento negativní společenský jev minimalizovat. Členy této organizace je Amnesty International, Psychosociální centrum Acorus, Arcidiecézní charita, ADRA, Élektra, Slezská diakonie, Madalenium, Občanská poradna Nymburk, proFem, Rosa, Most k životu a Persefona.

Cílem organizace je účinná vzájemná spolupráce těchto organizací. Zabývá se přímou i nepřímou pomocí ženám, které jsou oběťmi domácího násilí. Spolupracuje na státní, krajské i komunální úrovni. Využívá různých zkušeností ze zahraničí a věnuje se školení a sebevzdělávání.

---

⁷ www.llp.cz/cz/kdo-jsme/Nase-zamereni

2.4 Pomoc obětem domácího násilí

Nejen sociální pracovníci, ale i další odborníci by měli vědět, jak zacházet s obětí domácího násilí. Mezi tyto odborníky patří policisté, lékaři či právníci.

„Účinná pomoc obětem partnerského násilí by měla zahrnovat následující kroky:

1. Identifikace rizikových faktorů (pojmenování problému).
2. Vypracování bezpečnostního plánu.
3. Aktualizace bezpečnostního plánu.
4. Následná dlouhodobá práce s obětí zaměřená na překonání traumatu.“⁸

Formy pomoci obětem partnerského násilí

Formami pomoci jsou:

- krizová intervence: zajištění bezpečí oběti,
- individuální práce s obětí: měly by vést ke zvládnutí a řešení náročné životní situace,
- práce ve skupině: skupina je vhodná především proto, že oběti často žijí v sociální izolaci, ve skupině si mohou najít potřebnou podporu.

Bezpečnostní plán

Tento krok následuje po vyhodnocení možných rizikových faktorů. Důležité je především zajištění bezpečí doma. Je nutné pracovat s obětí na tom, aby byla sama schopna analyzovat možné nebezpečí a na základě toho opatřila kroky, jak se mu vyhnout. Sociální pracovník pomáhá oběti promyslet únikovou cestu z bytu, říci o násilí lidem v okolí, domluvit se sousedy na signálu znamenající potřebu pomoci, zmapovat možnosti, kam odejít, mít kontakty na krizové linky...

Naplánovat je nutné i bezpečnostní odchod od partnera. Ten by neměl vědět, co se oběť chystá učinit (mohlo by to zvýšit jeho agresi). Oběť by si měla založit vlastní bankovní účet, neodcházet bez dětí, zajistit si asistenci dalších osob, naplánovat odchod v době, kdy partner není doma...Dalším krokem je zajištění bezpečí na pracovišti a bezpečí pro děti, které se pro partnera mohou stát terčem agrese či možností,

---

⁸ MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., et al. Partnerské násilí. 2008, s. 56.

jak partnerku vydírat.

Projekt „Domácí násilí“

První, kdo přišel s tím, že se investuje do tématu domácí násilí, byl komerční subjekt společnost Philip Morris ČR, a. s. Byla to pobídka k tomu, aby se tento problém začal řešit jako celospolečenský sociálně patologický jev. Investor za tímto účelem oslovil instituci Bílý kruh bezpečí.

„Philip Morris ČR a Bílý kruh bezpečí vytýčily cíle dlouhodobého projektu:

- zmapovat výchozí situaci v ČR,
- nabídnout obětem dosažitelnou a odbornou pomoc,
- měnit postoje široké a odborné veřejnosti,
- navrhnout a ověřit funkční systém nové (adekvátní) reakce na domácí násilí včetně nové legislativy.“⁹

Aktivita projektu v jednotlivých letech:

2001: První reprezentativní výzkum domácího násilí v ČR, vznik telefonické linky DONA, rozsáhlá reklamní kampaň, regionální tiskové konference.

2002: Komunikace se širokou veřejností formou PR, začátek komunikace s odbornou veřejností, distribuce vizitek a stručných pokynů pro oběti, vznik Aliance proti domácímu násilí, odborné semináře pro členy Poslanecké sněmovny a Senátu.

2003: Výstavy snímků na téma domácí násilí od americké fotografky Donny Ferrato, odborné semináře, založen projekt interdisciplinární spolupráce, předávání informací odborníkům.

2004: Založena expertní skupina Aliance proti domácímu násilí, Národní kongres APDN, kontejnerový program.

---

⁹ www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=353

2005: Projekt „Regionální podpora informovanosti o nonstop lince pomoci obětem domácího násilí“, setkání s odborníky, další projekty.

2006: Další setkání s odborníky, spotové kampaně v multiplexech, zákon na ochranu před domácím násilím.

2007 a 2008: Aktivity pokračují, vedou se reklamní kampaně, spolupráce organizací, neustále upozorňování na problematiku domácího násilí.

Pro názornou představu celého projektu byl vypracovaný přehledný strom „Domácího násilí.“ – viz Příloha 1.¹⁰

Aliance proti domácímu násilí

Aliance proti domácímu násilí (APDN) byla založena Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Založena byla 10. října 2002. Úkolem této organizace bylo řešení domácího násilí se snahou navrhnout a přijmout legislativní úpravy, které by situaci pomohly řešit.

Zakládající členové APDN jsou:

- Jan Kasal (v té době místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR),
- Miroslava Němcová (v té době místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamenty ČR),
- Stanislav Gross (v té době 1. místopředseda vlády a ministr vnitra),
- Evžen Tošenovský (v té době hejtman Moravskoslezského kraje),
- Petra Vitoušová (prezidentka Bílého kruhu bezpečí),
- Danica Siváková (ze společnosti Philip Morris ČR, a. s.).

„Změna praxe ve prospěch interdisciplinární spolupráce, výcviků, kvalitního prvního kontaktu a dokumentace byla dva roky pilotně ověřována v projektu Bílého kruhu bezpečí v Ostravě. V roce 2004 začala pracovat Expertní skupina Aliance, jejíž členové vypracovali návrh zákona na ochranu před domácím násilím, který byl v říjnu 2004 představen na celorepublikovém Kongresu APDN a ještě tentýž rok předložen členem

---

¹⁰ www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=353

APDN Janem Kasalem formou poslancecké iniciativy podepsané více než padesátkou poslanců napříč politickými stranami Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.¹¹

Pod záštitou APDN proběhla řada informačních a osvětových kampaní, seminářů. Za nejdůležitější považuje účinný Zákon č. 135/2006 Sb., který vyšel 1. ledna 2007, a který umožňuje ochranu před domácím násilím. Radikálně tento zákon změnil přístup k řešení celé problematiky i k jeho prevenci.

Projekt interdisciplinární spolupráce

Tento projekt je při řešení případu domácího násilí zaměřen na to, aby první kontakt odborníků s obětí byl co nejkvalitnější. Proto probíhají různá školení nejen sociálních pracovníků, ale i zdravotníků, policistů, právníků, psychologů. Projekt je realizovaný regionální pobočkou Bílého kruhu bezpečí v Ostravě v letech 2003 - 2005. Koordinátorem projektu je Dona centrum.

„Výsledky interdisciplinárního týmu projektu:

- vytvoření nové praxe při řešení případů domácího násilí na komunitní úrovni,
- úspěšná aplikace a ověření nové praxe,
- manuály pro odborníky, usnadňujících včasnou detekci domácího násilí a komunikaci s jeho oběťmi,
- informační letáky pro veřejnost,
- přenos do Ústí nad Labem (chystá se přenos do Brna).“¹²

2.5 Dílčí závěr

Nejčastěji se s obětí domácího násilí jako první setkává Policie ČR. Proto je důležité, aby v této problematice byli vycvičení, a to nejen z profesního hlediska, ale též v základech krizové intervence.

Intervenční centra zajišťují pomoc ohroženým osobám v konkrétních případech domácího násilí. Jejich hlavním úkolem je poskytnout ohroženým osobám

---

¹¹ www.domacinasili.cz/files/uploaded/Archiv/apdn.htm

¹² www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=368

psychologickou, právní a sociální podporu při řešení problému domácího násilí.

Postupně také vznikaly a stále vznikají různé organizace pomáhající obětem domácího násilí. Tyto organizace jsou bezplatné. Poskytují odbornou pomoc, některé z nich i azyl pro oběti domácího násilí. Mezi nejznámější organizace patří Rosa, Bílý kruh bezpečí, Acorus, Liga lidských práv, Bona linka a Koordona, což je vlastně koalice neziskových organizací proti domácímu násilí. Kromě uvedených organizací patří do Koordony ještě např. Arcidiecézní charita, ADRA, Élektra, Slezská diakonie...

Důležité je také obětem domácího násilí systematicky pomáhat, tzn. identifikovat rizikové faktory, vypracovat a aktualizovat bezpečnostní plán a zaměřit se na překonání traumatu oběti.

K boji proti domácímu násilí významně pomohl projekt „Domácího násilí“, který vznikl díky společnosti Philip Morris ČR, a. s., který se aktivně snaží od roku 2001 pomáhat obětem domácího násilí a šířit osvětu tohoto tématu. Důležité jsou i aktivity „Aliance proti domácímu násilí“, která byla založena Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR a která měla (a stále má) za úkol vytvořit takový legislativní rámec, který by výskyt domácího násilí minimalizoval. Důležitým krokem byl Zákon č. 135/2006 Sb., který vstoupil v účinnost 1. ledna 2007. Dalším prospěšným projektem je např. projekt Interdisciplinární spolupráce, jehož úkolem je zkvalitnit první setkání oběti s odborníkem (sociálním pracovníkem, lékařem, policistou, psychologem...).

3. Osoby domácího násilí

Hlavními osobami domácího násilí je oběť a pachatel. Nejsou ovšem jedinými. Pokud se domácí násilí odehrává mezi partnery, často bývají svědky či rovněž oběťmi dětí, kterým přítomnost domácího násilí přivodí i doživotní trauma.

3.1 Pachatelé

Všeobecná představa pachatele domácího násilí je člověk, který na první pohled vypadá jako agresor a primitiv z neutěšených poměrů a je tak brán nejen obětí, ale společností celkově. Není to pravda. Pachatelé domácího násilí jsou často ve společnosti oblíbení, zábavní, galantní, mají dobré vzdělání i zaměstnání a nikdo z blízkých by do nich neřekl, čeho mohou být schopni.

Psychologie pachatele – obecně

Psychologie osobnosti pachatele se snaží zkoumat především, jak dospívá jedinec k připravenosti páchat trestné činy a zda má pachatel nějaké psychologické zvláštnosti, které ho vedou k páchání trestného činu. Právě pátráním po zvláštnostech vznikají různé typologie pachatele. Nyní si uvedeme 5 základních typů osobnosti pachatele dle Ludmily Čírtkové:¹³

Socializovaný (normální) typ: U tohoto typu nebyly objeveny žádné poruchy osobnosti. Většinou jde o prvopachatele. Pro kriminalisty nebývá složitým případem, protože je poměrně dobře odhalitelná motivace trestného činu.

Neurotický typ: U tohoto pachatele se objevují v různé míře neurotické poruchy, např. zvýšená úzkostnost, dráždivá slabost, depresivní ladění, vtíravé představy...Jejich motivem k trestné činnosti často bývá důsledek nevyřešených emocionálních konfliktů. Kriminální jednání je tak protestem proti rodině. U většiny těchto pachatelů funguje svědomí.

---

¹³ ČÍRTKOVÁ, L. Forenzní psychologie. 2004, s. 68-74.

Psychopatický typ: Zde situační faktory ustupují do pozadí a na trestném činu se podílí spíše samotná osobnost pachatele. Psychopati jsou již na první pohled zvláštní svým divným chováním. Psychopatický typ je v kriminální činnosti hojně zastoupen. Jednání s psychopaty je obtížné. Celkově jsou problematictí. Problémem je, že psychopatie je trvalou odchylkou v osobnosti, která se velmi těžko potlačuje.

Mentálně nedostačivý typ: Jde o pachatele s nízkou inteligencí. Jeho trestné činy nebývají promyšlené. Není obtížné rozeznat tento typ. Hůře se vyjadřuje a často není schopen popsat slovy své pohnutky. Je u nich riziko zvýšené sugestibility - jsou tedy snadno ovlivnitelní.

Psychotický typ: Pachatel tohoto typu trpí vážnou psychickou poruchou - psychózou. Často se dopouští hlavně násilných trestných činů. Jejich motivace často bývá neprůhledná. U těchto pachatelů se dá často prokázat nepříčetnost v okamžiku trestného činu.

Psychologický profil pachatele domácího násilí

Základní otázkou zůstává, proč se pachatel dopouští násilí na svých nejbližších. Zřejmé je, že pachatel si je vědom, že násilí doma je téměř bez postihu. Násilník zná svojí partnerku a ví, že není schopna se účinně bránit. Často to dělá z vlastních komplexů méněcennosti a chce tímto způsobem získat alespoň nad svou partnerkou absolutní moc, sílu a kontrolu.

V předchozí části diplomové práce jsem se zmínil o typologii pachatelů celkově. Nyní si přiblížíme typologii osobnosti pachatele partnerského násilí. Především je nutné si uvědomit, že neexistuje typický násilník s typickými vlastnostmi. Problematika je složitější. Mnozí pachatelé domácího násilí mají dvojí tvář. Jednu na veřejnosti, jednu doma za zavřenými dveřmi. Pachatelé domácího násilí často byli svědky tohoto násilí ve svém dětství. Mají většinou rigidní představy o manželství a o rozdělení ženské a mužské role. Mnohdy se cítí nadřazeni vůči ženě, jako hlava rodiny, která má právo doslova na všechno.

Genderové teorie tvrdí, že násilníci neměli v dětství otce, kterého by vnímali pozitivně či že žili v rodině s extrémně patriarchální strukturou. Diagnostika osobnosti

pachatele domácího násilí je obtížná. Vyskytuje se mnoho metodologických problémů. Přesto Holtzworth a Stuart vytvořili přijatelnou typologii, která popisuje tři typy:

Agresor pouze v rodině: Polovina všech pachatelů domácího násilí je tento typ. Agresor se projevuje pouze vůči partnerce, ve společnosti nemá žádné problémy. Někdy se objevují zkušenosti s násilím v původní rodině. Často se u nich dá prokázat lehká psychopatologie nebo porucha osobnosti, která však na první pohled není většinou zřejmá.

Dysforický/hraniční typ: Tito pachatelé jsou silně emočně labilní, úzkostní a se sklonem k depresím. Agresi zaměřují výhradně na svou rodinu.

Obecně agresivní/antisociální typ: Tito pachatelé jsou problematictí i ve společnosti. Vybíjejí si svou agresivitu na různých místech. Často mají za sebou i kriminální činnost. Vyskytuje se u nich antisociální porucha osobnosti.

Tato typologie pachatelů domácího násilí není jediná. Některé z ostatních si uvedeme ve zkratce:

Typologie Hambergera (1996):

Rozlišil agresory podobně jako Hotzworth-Munroe a Stuart, a to na:

- *antisociální jedince*: dopouštějí se násilí i mimo rodinu,
- *pasivně agresivní, závislý*: dopouštějí se násilí pod vlivem situace,
- *nepatologický*: násilí spíše slovní.

Typologie Jacobsona a Gottmana (1998):

- *Typ kobra*: Tento typ je sadistický, bez výčitek a pocitu viny. Dokáže být hodně krutý. Partnerku bere jako věc. Ta s ním často setrvává ze strachu odejít. Tento typ pachatele je často agresivní i mimo domov.
- *Typ Pit Bull*: Je nejistý a úplně závislý na partnerce. Nedokáže si představit život bez ní, a proto se jí za každou cenu snaží udržet doma. Pokud ho partnerka opustí, ještě dlouhou dobu poté ji pronásleduje.

Typologie dle Amecan Psychological Association (APA):

- *Typický násilník:* V této kategorii je více než polovina násilníků. Typické pro ně je to, že se těžko drží pod kontrolou. Jsou manipulativní, lžou a situaci zlehčují.
- *Násilní s duševní poruchou:* Spouštěčem násilí u těchto pachatelů je deprese, úzkost, někdy i schizofrenie.
- *Kriminální typ násilný i mimo rodinu:* Jde o antisociální osobu. Projevuje se i další kriminalitou.

Typologie dle L.W. Hermana:

- *Sociálně problémoví:* Páchají rozmanitou trestnou činnost.
- *Muži dvojí tváře:* Jednu tvář vidí oběť - necitelný tyran. Ve společnosti se chová neagresivně, často je i vysoce společensky uznávaný a lidé ho mají rádi.

Typologie podle příčin, proč agresori používají násilí:

- *Self image demonstrátor:* Tento typ si chce dokázat, že nad někým má moc a převahu.
- *Self image defender:* Tento typ jedná v obraně svého ega.
- *Reputation defender:* Snaží se násilím hájit hodnoty skupiny, ke které náleží.

Typologie podle psycholožky a konzultantky DONA linky Vyhlídalové (2005):

- *Násilnické osoby s výrazným emočním problémem:* Tito jedinci jsou závislí na svých partnerech. Jejich láska je ničivá.
- *Pachatelé ovlivnění situačně:* Na základě nějaké situace se začnou chovat agresivně.
- *Pachatelé dvojí tváře:* Agresivita je zaměřená pouze proti partnerce.

Uvedli jsme si několik typologií, které se snaží vymezit typy pachatelů domácího násilí. Prostudujeme-li si pečlivě jednotlivé typologie, můžeme říci, že základní dělení jednotlivých typů je podle toho, zda se násilník projevuje agresivně i mimo rodinu či nikoliv. Lze se domnívat, že typy násilníků, kteří jsou mimo rodinu nenásilní, společenšší a milí, představují pro své oběti větší dilema, zda řešit domácí násilí. Bojí se (a někdy oprávněně), že by okolí neuvěřilo oběti, že ji partner skutečně týrá.

Agresivní chování pachatele

„Agresivní chování lze definovat jako porušení sociálních norem, omezující práva a narušující integritu živých bytostí i neživých objektů. Jde o symbolické nebo reálné omezování, poškozování a ničení. Agresivitu lze chápat jako sklon k takovému chování. Agrese označuje aktuální projev takového chování.“¹⁴

Člověk má vrozené dispozice k agresivnímu chování. Nejde ale jen o dědičnost. Agresivita se rozvíjí učením především při pozitivním posilování agresivních projevů dítěte a učením nápodobou (dítě se odmala setkává s agresivním vzorem). Záleží také na tom, jak společnost agresivitu vnímá. Její pohled na tuto problematiku se časem mění. H. Arendová (1996) tvrdí, že se agresivita banalizuje a tím je nepřímo podporovaná.

Agresivní chování bývá reakcí na neuspokojení různých potřeb. Známe je, že se zvyšuje sklon reagovat agresivně mezi členy malé izolované skupiny závislých lidí. Proto se také objevuje agresivita v rodině, tedy v problematice domácího násilí. Agrese může vznikat na základě strachu a úzkosti jako forma obranného mechanismu. Její příčinou může být také kompenzace. Člověk nedokáže dosáhnout svého cíle, tak se obrací k agresi. Sklon k agresi většina lidí zvládne potlačit nebo kompenzovat, např. sportem atd. Jde o autoregulaci. Někteří to však nedokážou, a tak se stávají násilníky. U nich je velmi časté, že si své činy racionalizují – omlouvají. Často popírají důsledky svých činů a negativně hodnotí svou oběť. V otázce domácího násilí jsou pachatelé mnohdy přesvědčeni, že si oběť násilí vlastně zaslouží.

Pachatel muž a pachatel žena

Většinu pachatelů domácího násilí najdeme mezi muži, i když záleží i na intenzitě a formě domácího násilí. Muži se častěji dopouštějí těžších forem domácího násilí - fyzické násilí, znásilnění... Podle výzkumů z 90. let jsou pachatelé domácího násilí muži, a to z 92 – 98%. Dnes je možné se domnívat, že číslo bude menší, zvláště když si uvědomíme, že pod domácím násilím se neskrývá pouze fyzické násilí.

---

¹⁴ VÁGNEROVÁ, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. 1999, s. 266.

Ženy jako pachatelky domácího násilí nejsou tak časté jako muži. Přesto se objevují. Tyto ženy pachatelky mají sklony používat spíše nekontaktních forem násilného chování. Neustále svému partnerovi něco vyčítají, znevažují ho. Snaží se co nejvíce ranit jeho ego. Tyto ženy znají nejcitlivější místa svého partnera, do těch cíleně míří své útoky. A proč žena trýzní svého muže? Důvody jsou různé: je to ze žárlivosti, z pohrdání, z touhy mít absolutní převahu,...

„Podle psycholožky Blanky Němečkové z Poradny pro rodinu, partnerství a mezilidské vztahy může problém domácího násilí úzce souviset i s rozpadem tradičního modelu partnerských vztahů a s ekonomickou situací. Nemá-li úspěšná žena vedle sebe dostatečně reprezentativního muže, má pocit, že se bez něj v životě obejde, a neváhá dávat mu to najevo. Psychiatr Jan Hubert spatřuje v týrání mužů ženami zejména jejich snahu o odplatu, o revanšování se za něco, co v jejich vzájemném vztahu muž porušil, nedodržel nebo nedokázal vybudovat.“¹⁵

Nejenže statistiky o mužích jako obětech domácího násilí jsou více zkreslené právě kvůli tomu, že se stydí, ale u nekontaktních forem domácího násilí je také mnohem těžší odhadnout, kde je ta hranice mezi „normální“ hádkou a domácím násilím.

3.2 Oběti

Obětí domácího násilí se může stát kdokoli, ať už je to muž, žena, senior nebo dítě. V drtivé většině je to násilí páchané mužů na ženách, tj. vůči manželkám, partnerkám či družkám.

Psychologie oběti - obecně

Obětmi se zabývá viktimologie. Tato věda zkoumá oběti trestných činů, jak se podílí na zločinu, jakou hrají roli, o jejich chování a změny atd. Důležité je také zabývat se obětí z psychologického hlediska. V rámci psychologie rozlišujeme tři skupiny viktimogenních faktorů:

---

¹⁵www.zbynekmlcoch.cz/info/krize_rozvod/domaci_nasili_a_fyzicke_tyranimezi_partnery_kde_hledat_pomoc_.html

- a) *Sociální*: Profese, styl rodinné výchovy, sociální patologie v rodině, sociální vrstva...
- b) *Osobnostní*: Vlastnosti, které způsobují větší citlivost stát se obětí.
- c) *Behaviorální*: provokující jednání...

Stejně jako rozlišujeme typy pachatelů, můžeme rozlišovat i typy obětí. Nyní si uvedeme základní typologie, ze kterých se v psychologii i kriminalistice vychází.

Obecně typologie oběti rozlišujeme:

- *Typologie obětí podle zažitého trestného činu*: Např. oběť přímého fyzického násilí, oběť sexuálního násilí, oběť domácího násilí.
- *Typologie oběti podle reakce na trestný čin*: Každý reaguje na stejný podnět jinak, oběti mohou být pasivní, aktivní, s expresivní reakcí...
- *Typologie obětí podle interakce pachatel-oběť*: V jakém byli vztahu v období trestného činu.

Typologie dle E. A. Fattaha patří k nejpoužívanějším:

- *Zúčastňující se oběť*: Oběť silně ovlivnila motivaci pachatele. Pachatel a oběť se ve většině případů znají.
- *Nezúčastňující oběť*: Před trestným činem nedošlo k žádné interakci mezi pachatelem a obětí. Neznají se.
- *Provokující oběť*: V tomto případě oběť podcení pachatele a nebezpečnost situace. Provokuje, což může být povahový rys oběti, ale může to být i reakce na bezvýchodnou situaci, např. zesměšňování.
- *Latentní oběť*: Role oběti není veřejná, jde o soukromou záležitost mezi lidmi, kteří se dobře znají a mají k sobě blízko. Sem patří právě domácí násilí, násilí na ženách, dětech či seniorech.
- *Nepravá oběť*: Znamená to, že pachatel oběť nevybral, ale střetl se s ní náhodou. Laicky řečeno oběť byla ve špatnou dobu na špatném místě.

Oběť žena a oběť muž

Dle sociologického výzkumu, který provedl Sociologický ústav AV ČR a Filozofická fakulta UK v Praze v roce 2003 bylo zjištěno, že s domácím násilím má zkušenost 38% žen v České republice. Statistikou domácího násilí na ženách se zabývá organizace

Rosa a my si nyní přiblížíme nejzajímavější informace z výzkumu, který byl touto organizací proveden roku 2004. Aktuální statistiky organizace Rosa jsou rozebrány v praktické části této diplomové práce.

Tento výzkum uvádí:

- Nejčastějšími oběťmi domácího násilí jsou ženy od 30 - 39 let, sem spadá 44% obětí.
- Muži domácího násilí jsou v těchto věkových kategoriích 18% 35 - 39 let, 17% 40 - 44 let, 17,5% ve věku 45 - 49%.
- „Mezi oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji ženy se středoškolským vzděláním (57%), následují ženy s vysokoškolským vzděláním (22%), vyučeno je 17% klientek a jen 4% mají základní vzdělání. Muži, kteří se dopouštějí na svých partnerkách násilí, mají nejčastěji rovněž středoškolské vzdělání (37%), následují vysokoškoláci (29%), vyučení (27%), mužů se základním vzděláním je 7%.“¹⁶ (to znovu vyvrací mýtus, že oběti pochází ze sociálně slabých poměrů a že jsou většinou nízkého vzdělání).
- Z hlediska povolání se nejvíce riziková skupina obětí domácího násilí jeví ty ženy, které dělají v administrativě nebo jsou na mateřské.
- Čtvrtina mužů násilníků jsou z rodiny, kde byl otec rovněž násilníkem či despotou.

Muži jako obětí domácího násilí jsou méně častým jevem, ale vyloučit ho nemůžeme. Problém je také, že skutečný počet týraných mužů se nedaří odhadnout z toho důvodu, že muži se za to více stydí. Proto je v této oblasti důležité ukázat na to, že i muži mohou být oběťmi a že i oni by měli situaci řešit a nenechat se týrat od své partnerky.

Zastoupení mužských a ženských obětí domácího násilí je možné zkoumat podle kritéria intenzity násilí měřené závažností ujmy, kterou utrpí oběť. Podle výzkumu Vana Dijka z roku 1998 nízkou intenzitu tvořily oběti-muži většinu (61%), u násilí závažné intenzity byl poměr obrácený.

---

¹⁶ www.rosaos.cz/fileadmin/rosa/StatistikaROSA2004.pdf

Psychologické důsledky násilí

Domácí násilí působí nepříznivě na psychiku oběti. Žena žijící v takovýchto podmínkách má traumatické zkušenosti, je ve stresu, trpí nespavostí, nočními můrami. Oběti je tedy nutné kromě zdravotní péče, poskytnout i psychologickou péči. U oběti se může rozvinout řada emočních poruch a poruch chování. Ty základní si nyní přiblížíme.

Syndrom týrané ženy

Termín „syndrom týrané ženy“ poprvé použila psycholožka Lenore Walkerová. Na základě výzkumu a rozhovorů obětí domácího násilí vytvořila koncept syndromu týrané ženy.

„Syndrom týrané ženy bývá definován na základě rozvoje charakteristických fyzických, psychických a sociálních symptomů jako jsou deprese, nízké sebevědomí či izolace, znovuprožívání traumatu, naučená bezmocnost, stažení se z okolí, poruchy příjmu potravy, vyčerpanost, bolesti hlavy, zad, vysoký krevní tlak apod., které jsou důsledkem přímé osobní zkušenosti s opakovanými násilnými útoky, zejména rozporuplného a proměnlivého chování pachatele a snížené možnosti oběti ovlivňovat vlastní život.“¹⁷

Walkerová uvádí základní charakteristiky syndromu týrané ženy: žena věří, že nese vinu za domácí násilí, bojí se o svůj život i o život svých dětí, má strach z násilníka a má představu, že je všudypřítomný a vševědoucí.

Stádia syndromu týrané ženy:

- *Popření:* Žena odmítá přiznat, že je obětí domácího násilí. Omlouvá svého partnera, násilí vidí jen jako nehody, které dál nebudou pokračovat.
- *Vina:* Oběť si připouští domácí násilí, ale obviňuje z něho sebe, má pocit, že sama zklamává. Partner jí v této domněnce podporuje.
- *Získání náhledu:* Oběť si uvědomuje násilí a zároveň si uvědomuje, že je situaci třeba řešit. Stále ale chce setrvat v manželství s tím, že situaci společně s partnerem vyřeší.
- *Odpovědnost:* Pokud se partner nezmění, žena je připravená z nefungujícího

---

¹⁷ MARVÁNOVÁ - VARGOVÁ, B., et al. Partnerské násilí. 2008, s. 40.

vztahu odejít a začít nový život.

Máme dvě teorie syndromu týrané ženy:

Klasická teorie

Tvůrcem této teorie je Lenore Walkerová. Tato teorie je založená na naučené bezmoci. Týrané ženy zažívají cyklus týrání (malé epizody násilí, výbuch násilí, líbánky). Když oběť projde několikrát tímto cyklem, naučí se bezmocnosti. Oběť připisuje vinu sama sobě, bojí se. Nejlépe se podle této teorie dá oběti pomoci, tím, že jí vyjmeme z prostředí, kde byla týrána, najdeme vhodnou terapii a naučíme jí jednat při vystavování násilí.

Moderní teorie

Autory jsou Edward Gondolf a Ellen Fisher. Tato teorie má 4 prvky:

- oběť není pasivní: aktivita roste s intenzitou násilí,
- oběť si uvědomuje nedostatek zdrojů, a proto zůstává s partnerem,
- oběť nedostává adekvátní služby,
- tento nedostatek služeb je hlavním důvodem, proč oběť s partnerem setrvává.

Proto také tato teorie vidí řešení domácího násilí ve zvyšování financování pomocných programů a vzdělávání veřejnosti v této otázce. Feministicky založení autorky a autoři s touto teorií nesouhlasí, protože na základě ní říkáme, že se vytváří určitá patologie, což dle některých odborníků může vést k sekundární viktimizaci oběti.

Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatická stresová porucha spadá do klasifikace nemocí. Nesouvisí pouze s domácím násilím, ale i s dalšími zatěžujícími situacemi, jako je např. autonehoda, povodeň, požár, válka... Obecně můžeme říci, že jde o následek situací ohrožující život oběti či blízkých.

Symptomy posttraumatické stresové poruchy jsou u domácího násilí zhruba takovéto:

- vtíravé a v myšlenkách stále se opakující prožívané traumatické události, které se v noci mění v noční můry,

- oběť se snaží vyhýbat všemu, co ji trauma jen trochu připomíná,
- nadměrné vzrušení a stálá připravenost na další trauma, organismus oběti je v napětí, není schopen si odpočinout a uvolnit se, oběť je lekavá, trpí poruchami spánku.

Tímto syndromem často trpí i nepřímé oběti domácího násilí, např. děti. Abychom mohli označit příznaky jako posttraumatickou stresovou poruchu, musí příznaky trvat déle než 1 měsíc.

Posttraumatickou stresovou poruchou je nutné často léčit antidepresivy. V tomto případě je ale žádoucí do léčby zapojit i psychoterapii. Celková prevalence této poruchy je 10,4 - 12,3% u žen a 5,0 - 6,0% u mužů. Porucha může vzniknout v jakémkoliv věku, častěji se vyskytuje u osob mladších. Vznik a průběh posttraumatické stresové poruchy je ovlivněn těmito faktory:

- *Věk a vývojová fáze:* Některá období života jsou na traumata hodně citlivá. Mezi tyto období řadíme dětství, pubertu, adolescence, stáří.
- *Stav somatického a duševního zdraví:* Nemocní lidé jsou oslabení, ale v jistých případech mohou být psychicky silnější a odolnější než lidé, kteří doted' neměli žádný větší zdravotní problém.
- *Osobnost:* Záleží na adaptačních mechanismech oběti, na tom, jak je oběť schopná zvládat náročné životní situace a frustraci.
- *Zvládání stresů a krizí v minulosti:* Lidé, kteří už adekvátně v minulosti řešili náročné situace, mají předpoklad, že ji zvládnou znovu.
- *Očekávání od sebe a od druhých:* Má-li oběť na sebe i na ostatní nadměrné požadavky, může se více vystavovat stresu.

Stockholmský syndrom

„Stockholmský syndrom byl poprvé popsán v literatuře v sedmdesátých letech při přepadení stockholmské banky, ve které útočníci drželi několik dní rukojmí. Se syndromem, kterým trpěla propuštěná rukojmí, se často setkáváme u dlouholetých obětí domácího násilí. Mezi násilníkem a obětí se vytvoří emocionální vztah a oběť se identifikuje s jednáním násilníka. Snaží se mu zavděčit a podvědomě si vykupuje jeho shovívavost, čímž chrání svůj život. Uvádějí se čtyři podmínky vzniku stockholmského syndromu:

- Život oběti je v ohrožení.
- Oběť je přesvědčena, že ze stávající situace není úniku.
- Oběť je izolovaná od lidí.
- Oběť pocítuje přechodnou náklonnost k násilníkovi.¹⁸

3.3 Ostatní osoby v problematice domácího násilí

Ostatní osoby, které jsou přímo či nepřímo postiženy domácím násilím, jsou většinou další členové rodiny, nejčastěji děti. Mohou to být i další příbuzní, zvláště žijí-li oběť a pachatel ve vícegeneračním domku. Zaměříme se, ale především právě na děti. Právě děti bývají často jedinými svědky domácího násilí, které se v drtivé většině případů odehrává za „zavřenými dveřmi“. U těchto dětí je vážně ohrožen jejich psychický vývoj a hrozí, že si následky svědectví domácího násilí odnesou do dalšího života. Hrozí také, že se násilí promítne do jeho budoucího života a z něho samotného se stane rovněž násilník.

Dítě musí přihlížet, jak jeho milovanému rodiči ten druhý ubližuje a není výjimkou, že nějaký ten „fyzický trest“ vybudě i na samotné dítě. Kvůli všem těmto důsledkům je nutné dítě, které je třeba „jen“ svědkem domácího násilí, považovat zároveň i za oběť. Tyto děti se musí každodenně vyrovnávat se stresem, který vychází z nedostatečných rodičovských rolí a modelů chování v nefunkční rodině. Bohužel ještě dnes je často dítě, které není nikterak fyzicky týráno, přehlíženo a není bráno jako oběť domácího násilí.

Dítě často může trpět už v prenatálním vývoji. Různé výsledky ukazují, že právě v těhotenství ženy začne zhruba 30% případů domácího násilí anebo se prohloubí. Někdy potom budoucí maminka potratí, někdy dojde k předčasnému porodu či k zranění plodu. Narodí-li se dítě do násilnické rodiny, už od začátku trpí deficitem a je nespokojené. Štěstí stejně jako neštěstí matky se promítá do pocitů dítěte. Do školního věku dítě nemá jiný vzor než rodinu. Celou tuto dobu tedy přebírá negativní vzory a stává se, že násilí, které vidí v rodině, se stane součástí jeho života. Školní dítě, které vidí domácí násilí, se nenaučí sebeúctě, sebekontrolě, ani zdravému

---

¹⁸ VOŇKOVÁ J. a kol. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2004, s. 77.

sebevědomí. Má problémy s navazováním sociálních vztahů a často se, stejně jako jeho matka, dostává do izolace. Mnohdy u těchto dětí bývá diagnostikovaný syndrom CAN, který se u dítěte projevuje úzkostí, depresivitou, psychosomatickými obtížemi, narušení sebeobrazu, později může dojít k závislostem. Různí psychologové jsou toho názoru, že děti, které prožily domácí násilí, nejsou schopni navázat v budoucnu plnohodnotný partnerský vztah.

Tabulka 3.1 Symptomy dětí, svědků domácího násilí¹⁹

V chování	Emocionální	Fyzické	Kognitivní	Sociální
Agrese Vztek Předvádění se, dětinskost Záškoláctví kriminalita	Strach Deprese Uzavřenost Nízké sebevědomí zloba	Podvýživa Nespavost Poruchy příjmu Potravy Zhoršené motorické schopnosti psychosomatizace	Zhoršené studijní výsledky Opoždění v řeči	Nedostatek empatie Slabé sociální schopnosti Odmítnutí od vrstevníků

Jednotlivé výsledky z dalších výzkumů:

- prokázalo se, že domácí násilí má negativnější dopad na dívky než na chlapce,
- dívky jsou svými otci častěji verbálně napadány než chlapci,
- děti žijící v rodině, ve které je domácí násilí, neuspokojují emocionální ani vývojové potřeby a často dochází k ambivalentnímu vztahu s rodiči, které vede až k prohození rolí = potomci se často chovají jako malý dospělý jedinec, tzn. zabývá se starostmi netypickými pro dětský věk.

3.4 Prevence domácího násilí

Aby se snížily neoprávněné útoky na oběti je třeba náležitou pozornost věnovat prevenci. Tu dělíme na tři druhy:

- *Primární:* Měla by nastupovat v době, kdy v rodině ještě k domácímu násilí nedochází, ale když se v rodině objeví faktory, které by mohly vyvolat domácí násilí.
- *Sekundární:* Je zde podezření, že dochází k domácímu násilí.

¹⁹ MARVÁNOVÁ - VARGOVÁ, B., et al. Partnerské násilí, 2008, s. 91.

- *Terciární:* Řeší nastalou negativní situaci a snaží se zabránit opakovanému domácímu násilí.

Důležitá je také prevence partnerského násilí ve vztahu k dětem. Tuto prevenci by měla zajistit škola, která by přispěla k nabourávání stereotypních vzorců, na které je dítě zvyklé ze špatně fungující rodiny. Škola by také měla přispívat k odhalení domácího násilí.

Tabulka 3.2 Prevence dopadu domácího násilí na děti²⁰

Věk dítěte	Primární prevence	Sekundární prevence	Terciární prevence
0 – 5 let	Asistence mladým rodičům	Šetření v rodině Podpora rodiči, který je obětí násilí	Aktivní zásah, odborná pomoc
6 – 12 let	Rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace adekvátními postupy	Krizová intervence, individuální práce s dítětem	Práce s traumatem, individuální a skupinová terapie
13 – 18 let	Zvyšování povědomí o partnerském násilí, formování rovnoprávného vztahu	Krizová intervence, individuální poradenství	Práce s traumatem, individuální a skupinová terapie
18 a více let	Jak reagovat na partnerské násilí, kde hledat pomoc	Poskytnutí vhodného a koordinovaného poradenství	Intenzivní interdisciplinární spolupráce (specializovaná centra, policie, intervenční centra atd.)

„Zabránit násilí je naší společenskou povinností. I my bychom měli podpořit boj proti násilí páchané například na dětech a přispět vlastními silami k tomu, aby se dětem dostávalo jejich práva na výchovu bez pohlavků a týrání. Na život bez násilí má každý z nás ze zákona právo, a to bychom měli respektovat. Snažme se zabránit tomu, aby se z lidí stávaly oběti či pachatelé násilných trestných činů. Mimo jiné bychom měli naučit i naše děti, jak se ve vztahu chovat. Že je třeba jednat se svým partnerem férově s respektem, že mezilidské vztahy by měli být založeny převážně na přátelství. Měli bychom jim objasnit, jak je hrozné, když je vztah postaven na dominanci, ponižování

²⁰ MARVÁNOVÁ - VARGOVÁ, B., et al. Partnerské násilí, 2008, s. 104.

a bezpráví. Přispívá k tomu i celkové rozdělení rolí a postavení mužů a žen ve společnosti – měli bychom si konečně uvědomit, že v naší civilizaci je nepřijatelné, aby bylo s ženami zacházeno podle jiným kritérií než s muži. Protože pokud mají ženy ve společnosti podřazenější postavení a pokud se od mužů očekává silný, průbojný až agresivní duch, tyto okolnosti pak pochopitelně podporují násilí samo o sobě.“²¹

3.5 Dílčí závěr

V této kapitole rozebíráme osoby domácího násilí. Zabýváme se typologií pachatele obecně i přímo pachatele domácího násilí. I když pachatele nelze přesně identifikovat a vymezit specifické vlastnosti (každý je jiný), do určité míry se to daří a podle toho také vznikají nejrůznější teorie. V základu můžeme říci, že se dělí na pachatele násilné jen v rodině a ty, kteří své násilí projevují i mimo domov. Kapitola rozebírá i agresi celkově a pachatele muže a ženu. Mužů pachatelů je mnohem více, ale ženy se také dopouštějí domácího násilí, i když častěji volí nekontaktní formy násilí.

Obětí domácího násilí se může stát kdokoli, v drtivé většině jsou to však ženy. Psychologie oběti se snaží odhalit jednotlivé typy (zúčastňující oběť, provokující oběť, latentní oběť...). Důležité je uvědomit si psychologické důsledky násilí - syndrom týrané ženy, posttraumatickou stresovou poruchu a stockholmský syndrom.

Nutné je poskytovat psychologickou pomoc i dětem, které jsou svědkem domácího násilí. To totiž může poznamenat nejen jejich dětství, ale i celý jejich další život. Avšak nejdůležitější je prevence domácího násilí. Ta se dělí na primární, sekundární a terciární.

---

²¹ BUSKOTTE, A., Z pekla ven: Žena v domácím násilí. 2008, s. 150.

II. Praktická část

4. Statistiky domácího násilí

Práce by byla neúplná, kdybychom se nepodívali na statistiky, které nám v číslech více přibližují domácí násilí. Tyto statistiky byly provedeny organizacemi, které se zabývají tímto jevem.

4.1 Materiál a metodika

Materiály, s kterými jsem pracoval, jsem si vyhledal na internetu a v publikacích. Získávání věrohodných statistik o domácím násilí je složité a je pravděpodobné, že statistiky týkající se konečných počtů budou zkreslené. Je to dáno tím, že je mnoho obětí domácího násilí, které nemají odvalu svou situaci jakkoliv řešit, a protože domácí násilí se děje za zavřenými dveřmi a beze svědků, pravděpodobnost náhodného odhalení je mizivá.

Statistiky o domácích násilích, s kterými lze pracovat, jsou většinou tvořeny organizacemi zabývající se domácím násilím, které evidují počet těch, kteří zavolají či vyhledají u nich pomoc.

Významným pomocníkem při vytváření statistik domácího násilí je Policie ČR, která eviduje záznamy výjezdů k domácímu násilí i záznamy o vyhoštění pachatele ze společného obydlí.

Další statistiky lze získat od lékařů, kteří oběť ošetřují, ale i tyto statistiky mohou být také značně zkreslené. Mnohdy totiž, i když lékaři tuší, že ošetřují následky domácího násilí, to oběti nepřiznají, a proto nemohou uvést, že jde o případ domácího násilí.

4.2 Výsledky – grafy, tabulky

Statistiky, na které jsem se zaměřoval při zkoumání domácího násilí, se týkají především celkových zjištěných počtů obětí domácího násilí, věku pachatelů a obětí, jejich vzdělání, formy domácího násilí atd.

Začněme základními údaji. Statistiky ukazují, že 16% obyvatel u nás se přiznává ve svém vztahu k násilí. V 84% domácností, kde se objevilo domácí násilí, žijí děti a v 69% se odehrává v jejich přítomnosti.²²

Statistiky občanského sdružení Rosa za rok 2007

„V roce 2007 prošlo Informačním a poradenským centrem ROSA 214 klientek, kterým bylo poskytnuto celkem 1 445 výkonů a to formou sociálně - právních, sociálně - terapeutických, psychologických a psychosociálních konzultací. V roce 2007 bylo v azylovém domě a bytech ubytováno 29 žen a 27 dětí. V roce 2007 bylo poskytnuto na telefonické SOS lince a pevné lince celkem 1 705 krizových intervencí. Prostřednictvím internetového poradenství bylo v roce 2007 poskytnuto 275 konzultací.“²³ Podrobný přehled výkonů – viz Příloha 2.

Pro účely statistiky občanského sdružení Rosa za rok 2007 byla zpracována data 194 klientek jako obětí domácího násilí a tyto jsou uváděny v následujících statistikách.

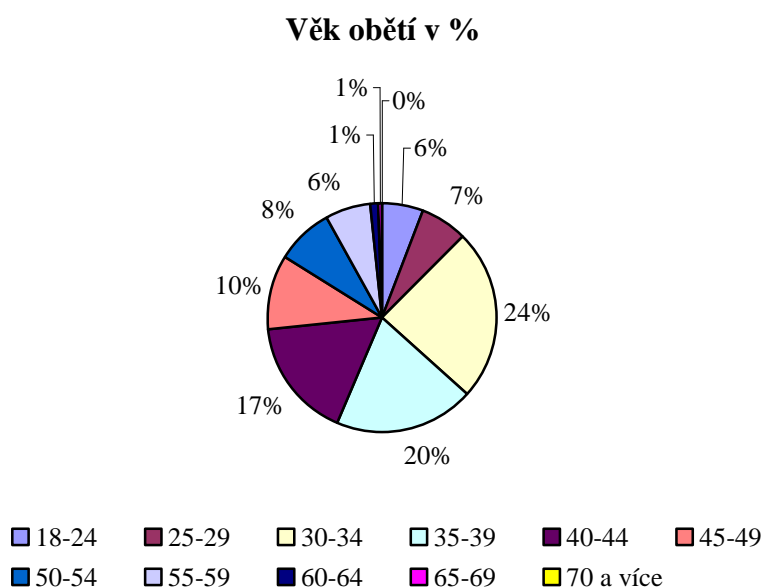
²² www.slezskadiakonie.cz/attach/domacinasilielpisostrava.ppt

²³ www.rosaos.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2007.pdf

Tabulka 4.1 Věk a počet obětí domácího násilí

Věk obětí	Počet obětí	Relativní četnost (%)
18-24	11,0	5,7
25-29	13,0	6,7
30-34	47,0	24,2
35-39	38,0	19,6
40-44	33,0	17,0
45-49	20,0	10,3
50-54	16,0	8,3
55-59	12,0	6,2
60-64	3,0	1,2
65-69	1,0	0,5
70 a více	0,0	0,0

Graf 4.1 Věk obětí domácího násilí v %

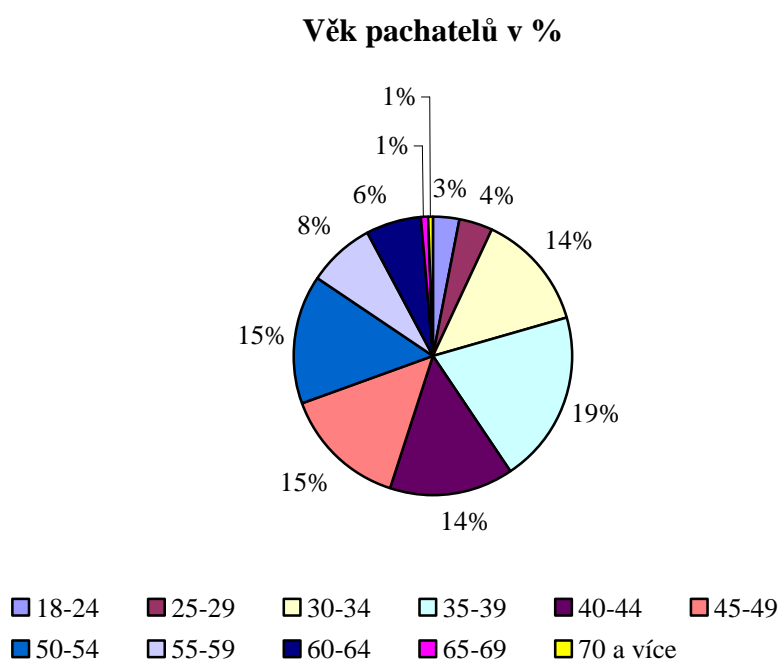
Vyhodnocení

Z tabulky a grafu jasně vyplývá, že nejvíce obětí domácího násilí je u žen ve věku 30 – 34 let. Poměrně hodně případů je také zaznamenáno u žen mezi 35 – 39. rokem a 40 – 44. rokem. Pak začíná počet obětí klesat. Můžeme tedy říci, že nejvíce obětí nalezneme v pásmu žen mezi 30 – 44 let.

Tabulka 4.2 Věk a počet pachatelů domácího násilí

Věk pachatelů	Počet pachatelů	Relativní četnost (%)
18-24	6,0	3,0
25-29	8,0	4,0
30-34	26,0	13,5
35-39	39,0	20,0
40-44	28,0	14,5
45-49	28,0	14,5
50-54	29,0	15,0
55-59	15,0	7,8
60-64	12,0	6,2
65-69	2,0	1,0
70 a více	1,0	0,5

Graf 4.2 Věk pachatelů domácího násilí v %

Vyhodnocení

Z tabulky a grafu vyplývá, že věkové rozložení mezi pachateli domácího násilí je rovnoměrnější než mezi oběťmi. Nejvíce pachatelů je ve věku 35 – 39 let. Výraznou skupinu pachatelů tvoří jedinci ve věkovém rozmezí 30 – 54 let.

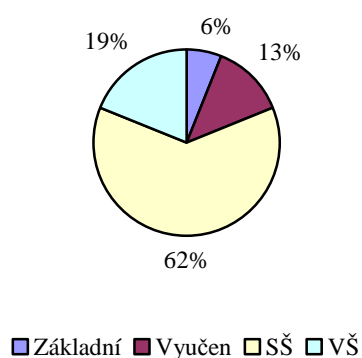

Tabulka 4.3 Vzdělání a počet obětí domácího násilí

Vzdělání obětí	Počet obětí	Relativní četnost (%)
Základní	12	6
Vyučen	26	13
SŠ	119	62
VŠ	37	19

Graf 4.3 Vzdělání obětí domácího násilí v %

Vzdělání obětí v %

Vyhodnocení

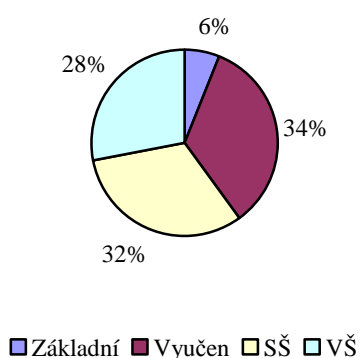
Převážná většina obětí domácího násilí je středoškolsky vzdělaná. To popírá obecně známý mýtus, že oběťmi domácího násilí se většinou stávají nevzdělané ženy, které neví, jak se účinně bránit a kam se obrátit pro radu či pomoc.

Tabulka 4.4 Vzdelání a počet pachatelů domácího násilí

Vzdelání pachatelů	Počet pachatelů	Relativní četnost (%)
Základní	12	6
Vyučen	65	34
SŠ	63	32
VŠ	54	28

Graf 4.4 Vzdelání pachatelů domácího násilí v %

Vzdelání pachatelů v %

Vyhodnocení

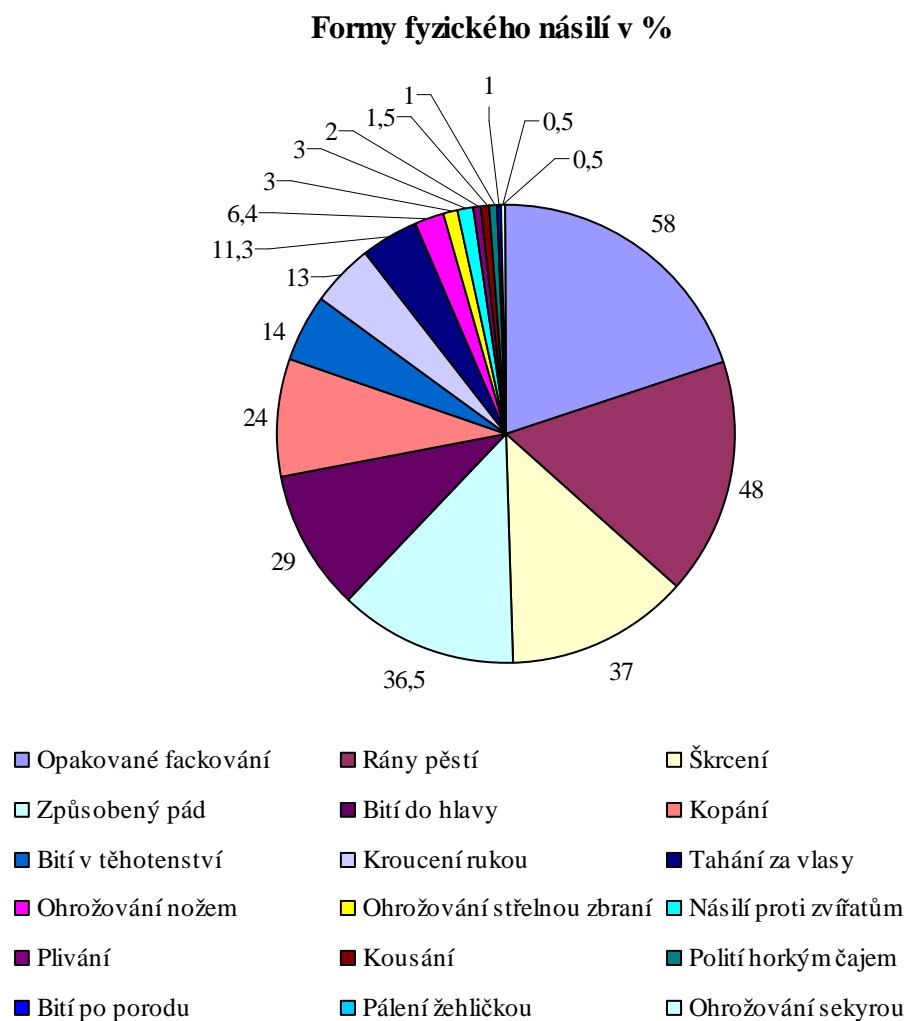
Vzdelání u pachatelů domácího násilí je mnohem víc vyrovnané než u obětí. Nejvíce pachatelů je vyučených, ale hned za nimi jsou středoškoláci a vysokoškoláci. Nejméně pachatelů se objevuje u těch, co mají pouze základní školu.

Tabulka 4.5 Formy a počty fyzického násilí

Formy fyzického násilí	Počty forem	Četnost (%)
Opakované fackování	112	58,0
Rány pěstí	93	48,0
Škrceň	72	37,0
Způsobený pád	71	36,5
Bití do hlavy	57	29,0
Kopání	47	24,0
Bití v těhotenství	27	14,0
Kroucení rukou	25	13,0
Tahání za vlasy	22	11,3
Ohrožování nožem	15	6,4
Ohrožování střelnou zbraní	6	3,0
Násilí proti zvířatům	6	3,0
Plivání	4	2,0
Kousání	3	1,5
Polití horkým čajem	2	1,0
Bití po porodu	2	1,0
Pálení žehličkou	1	0,5
Ohrožování sekyrou	1	0,5

Výsledek všech četností není v tabulce 100%, protože každá oběť zažila více forem domácího násilí. Proto nebyla nazvána četností relativní.

Graf 4.5 Formy fyzického násilí v %

Vyhodnocení

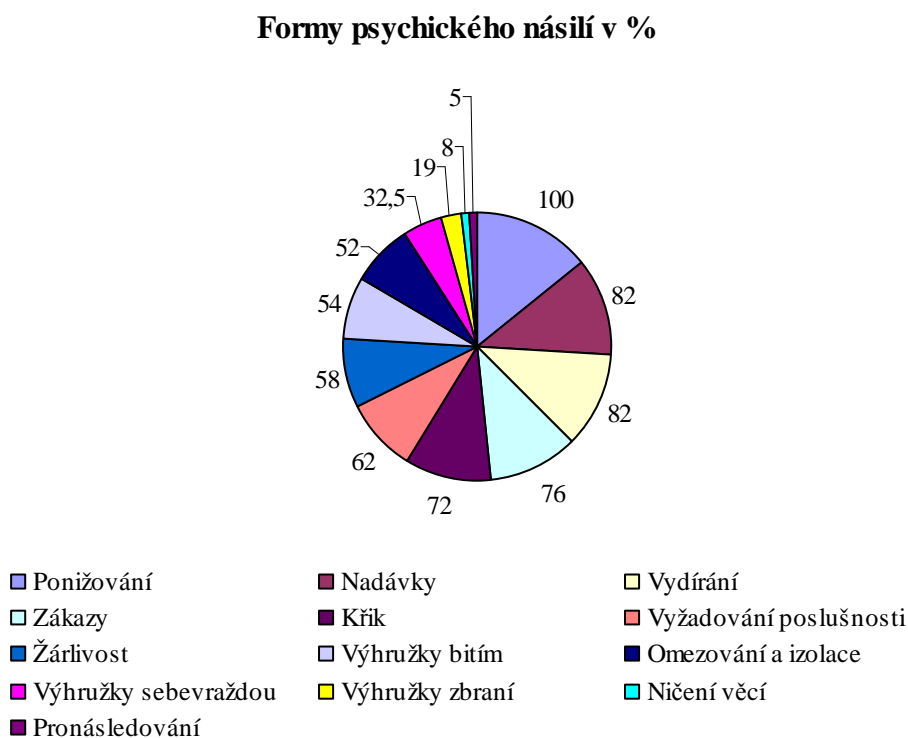
Škála forem fyzického násilí je široká, a to v té naší rozhodně nejsou všechny možné projevy. Nejvíce však pachatelé své oběti fackují, mlátí a škrtní.

Tabulka 4.6 Formy a počty psychického násilí

Formy psychického násilí	Počty forem	Četnost (%)
Ponižování	194	100,0
Nadávky	159	82,0
Vydírání	159	82,0
Zákazy	147	76,0
Křik	140	72,0
Vyžadování poslušnosti	120	62,0
Žárlivost	112	58,0
Výhrůžky bitím	105	54,0
Omezování a izolace	100	52,0
Výhrůžky sebevraždou	63	32,5
Výhrůžky zbraní	37	19,0
Ničení věcí	15	8,0
Pronásledování	10	5,0

Výsledek všech četností není v tabulce 100%, protože každá oběť zažila více forem domácího násilí. Proto nebyla nazvána četností relativní.

Graf 4.6 Formy psychického násilí v %

Vyhodnocení

Všechny oběti domácího násilí uvádějí, že jsou svými partnery ponižovány. Zcela běžné je ale bohužel i nadávání, vydírání zákazy a další formy psychického násilí.

Závěry ke statistice organizace Rosa

Ze statistik Rosy za rok 2007 vyplývá, že nejvíce obětí domácího násilí je mezi ženami od 30 - 44 let středoškolsky vzdělaných. Věk pachatelů se naproti tomu nejvíce pohybuje v rozmezí 35 - 54 let a vzdělání pachatelů je různé. Pouze částečně převažují vyučení jedinci. Tato převaha ale není nikterak významná.

Rosa zaznamenala celou škálu nejrůznějších forem fyzického i psychického násilí. Z fyzického násilí to nejčastěji je fackování, mlácení, škrcení a bití do hlavy. Z forem psychického násilí ponižování, nadávání a vydírání.

Porovnání povědomí o domácím násilí

Vyhledal jsem si shrnutí základních výsledků reprezentativního výzkumu prováděné na 1 690 respondentech pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí agenturou STEM týkajících domácího násilí z července 2006. Je zde několik otázek pro veřejnost, které mapují jejich znalosti a názory na téma domácí násilí.

V této části práce uveřejňuji tyto otázky, výsledné grafy a tabulky + grafy z roku 2008, které jsem vytvořil na základě vlastního šetření mezi veřejností. Výsledky grafů v této kapitole z roku 2006 a částečně 2001 jsou převzaté.²⁴ Pro přehlednost jsem ještě k převzatým grafům i novým grafům doplnil tabulky četností.

Vzorek, který jsem si pro svou práci vybral je 100 lidí. Tito respondenti jsou zcela náhodní, oslovil jsem je v terénu a jejich stáří je nad 18 let. Použil jsem metodu dotazníku.

---

²⁴ www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/shrnuti-zakladnich-vysledku-cervenec-2006/r92

Otázka č. 1

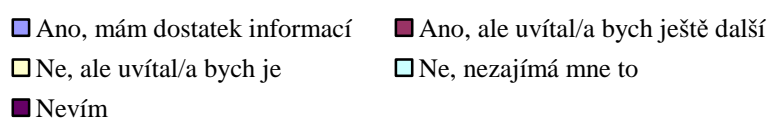
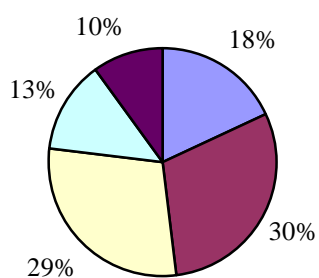
Máte informace, jak se zachovat tváří v tvář domácímu násilí?

Tabulka 4.7 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 1 z r. 2001 a 2006

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2001	Relativní četnosti (%) 2006
Ano, mám dostatek informací.	18	19
Ano, ale uvítal/a bych ještě další.	30	32
Ne, ale uvítal/a bych je.	29	23
Ne, nezajímá mne to.	13	16
Nevím.	10	10

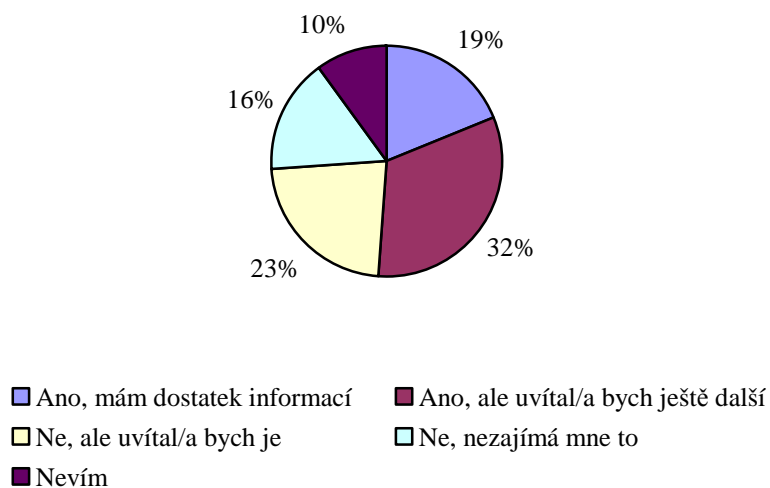
Graf 4.7 Názory respondentů na otázku č. 1 z r. 2001 v %

Názory respondentů 2001 v %

Graf 4.8 Názory respondentů na otázku č. 1 z r. 2006 v %

Názory respondentů 2006 v %

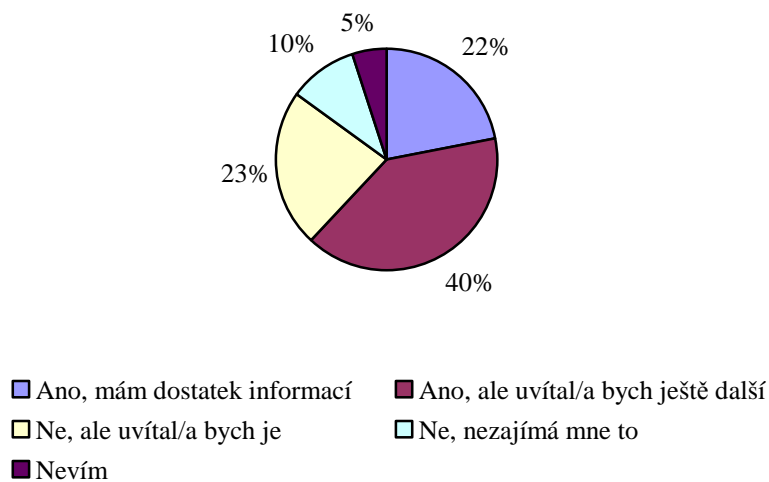
Tabulka 4.8 Četnost názorů respondentů na otázku č. 1 z r. 2008

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2008
Ano, mám dostatek informací.	22
Ano, ale uvítal/a bych ještě další.	40
Ne, ale uvítal/a bych je.	23
Ne, nezajímá mne to.	10
Nevím.	5

Graf 4.9 Názory respondentů na otázku č. 1 z r. 2008 v %

Názory respondentů 2008 v %

Vyhodnocení

Z tabulek a grafů je vidět, že i po roce 2006 narůstá informovanost lidí o tomto problému. Je dobré, že je i zájem o další informace a každopádně je pozitivní, že klesá počet lidí, které tato problematika nezajímá nebo k ní nemá žádné stanovisko.

Otázka č. 2

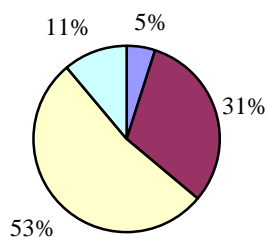
Souhlasíte s názorem, že domácího násilí se dopouštějí osoby, které jsou na pracovišti známy svým slušným a společenským chováním vůči svým kolegům?

Tabulka 4.9 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 2 z r. 2001 a 2006

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2001	Relativní četnosti (%) 2006
Určitě souhlasí.	5	10
Spíše souhlasí.	31	39
Spíše nesouhlasí.	53	43
Určitě nesouhlasí.	11	8

Graf 4.10 Názory respondentů na otázku č. 2 z r. 2001 v %

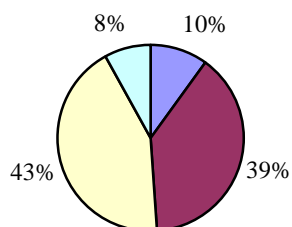
Názory respondentů 2001 v %

■ Určitě souhlasí ■ Spíše souhlasí ■ Spíše nesouhlasí ■ Určitě nesouhlasí

Graf 4.11 Názory respondentů na otázku č. 2 z r. 2006 v %

Názory respondentů 2006 v %

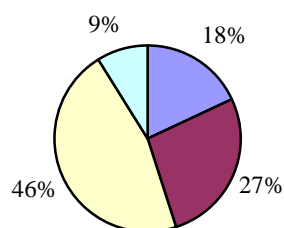
■ Určitě souhlasí ■ Spíše souhlasí ■ Spíše nesouhlasí ■ Určitě nesouhlasí

Tabulka 4.10 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 2 z r. 2008

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2008
Určitě souhlasí.	18
Spíše souhlasí.	27
Spíše nesouhlasí.	46
Určitě nesouhlasí.	9

Graf 4.12 Názory respondentů na otázku č. 2 z r. 2008 v %

Názory respondentů 2008 v %

■ Určitě souhlasí ■ Spíše souhlasí ■ Spíše nesouhlasí ■ Určitě nesouhlasí

Vyhodnocení

V tabulkách a grafech vidíme, že se zvyšuje počet lidí, kteří si uvědomují, že se domácího násilí nedopouští jen jedinci, kteří i navenek vypadají jako agresori a chovají se tak ve společnosti. To je dobrá cesta, protože mnoho žen se bojí přiznat, že jsou obětí domácího násilí právě proto, že se jejich partner na veřejnosti chová slušně, je oblíben, a proto se bojí, že by jí nikdo neuvěřil. Na to také mnozí pachatelé domácího násilí sázejí.

Otázka č. 3

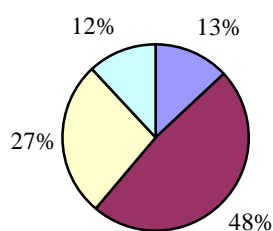
Souhlas s názorem „obětí domácího násilí se obvykle stávají 'puťky' nebo 'bačkory', které si nechají vše líbit.“

Tabulka 4.11 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 3 z r. 2001 a 2006

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2001	Relativní četnosti (%) 2006
Určitě souhlasí.	13	19
Spíše souhlasí.	48	49
Spíše nesouhlasí.	27	25
Určitě nesouhlasí.	12	7

Graf 4.13 Názory respondentů na otázku č. 3 z r. 2001 v %

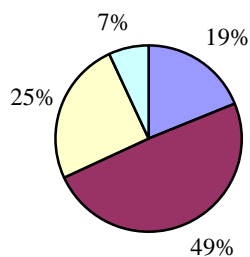
Názory respondentů 2001 v %

■ Určitě souhlasí ■ Spíše souhlasí ■ Spíše nesouhlasí ■ Určitě nesouhlasí

Graf 4.14 Názory respondentů na otázku č. 3 z r. 2006 v %

Názory respondentů 2006 v %

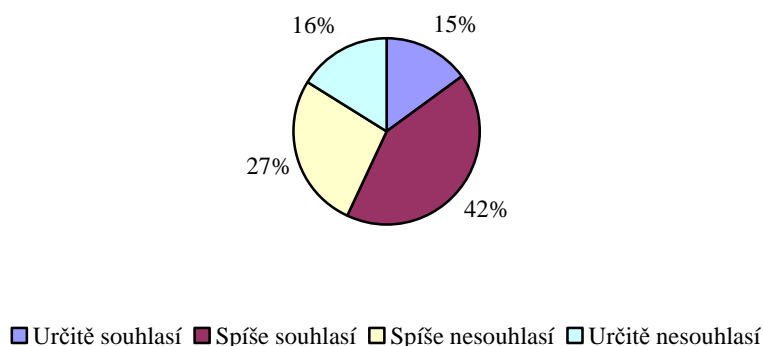
■ Určitě souhlasí ■ Spíše souhlasí ■ Spíše nesouhlasí ■ Určitě nesouhlasí

Tabulka 4.12 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 3 z r. 2008

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2008
Určitě souhlasí.	15
Spíše souhlasí.	42
Spíše nesouhlasí.	27
Určitě nesouhlasí.	16

Graf 4.15 Názory respondentů na otázku č. 3 z r. 2008 v %

Názory respondentů 2008 v %

Vyhodnocení

Narůstá počet lidí, kteří si uvědomují, že obětí domácího násilí se může stát každý, bez ohledu na to, zda se ve společnosti jeví zakřikle či se chová jako suverénní jedinec. Nejmarkantněji je to vidět z tabulek a grafů u škály „určitě nesouhlasí“. Lidé si více uvědomují to, že obětí domácího násilí se může stát skutečně každý, bez ohledu na to, jak se projevuje mezi přáteli nebo v zaměstnání.

Otázka č. 4

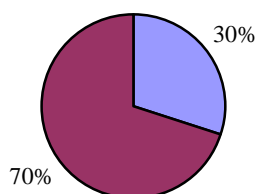
S kterým z následujících dvou výroků spíše souhlasíte?

Tabulka 4.13 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 4 z r. 2006

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2006
Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na stíhání pachatele.	30
Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na ochranu napadené osoby.	70

Graf 4.16 Názory respondentů na otázku č. 4 z r. 2006 v %

Názory respondentů 2006 v %

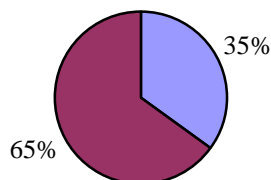
- Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na stíhání pachatele
- Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na ochranu napadené osoby

Tabulka 4.14 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 4 z r. 2008

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2008
Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na stíhání pachatele.	35
Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na ochranu napadené osoby.	65

Graf 4.17 Názory respondentů na otázku č. 4 z r. 2008 v %

Názory respondentů 2008 v %

- Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na stíhání pachatele
- Při zásazích proti domácímu násilí je třeba se v první řadě zaměřit na ochranu napadené osoby

Vyhodnocení

V mém průzkumu mi vyšlo, že stejně jako v roce 2006 vidí veřejnost jako větší důležitost zabývat se prvotně obětí než pachatelem. Tento názor je ale v roce 2008 o něco slabší. Jde ovšem pouze o 5%. A jestli si společnost skutečně začíná myslet, že je více nutné se zaměřit na dopadení pachatele, by musel prokázat výzkum, do kterého by bylo zahrnuto mnohem více respondentů, abychom si mohli být jistí, že je výsledek skutečně statisticky významný.

Je důležité, aby odborníci zabývající se domácím násilím, ale i široká veřejnost věděli, že je nutné prvotně soustředit pozornost na oběť. Ta utrpěla mnohé šrámy a psychicky je většinou velmi podlomená. Navíc pachatelé domácího násilí většinou neutíkají, a když ano, tak se dají poměrně snadno vystopovat.

Otázka č. 5

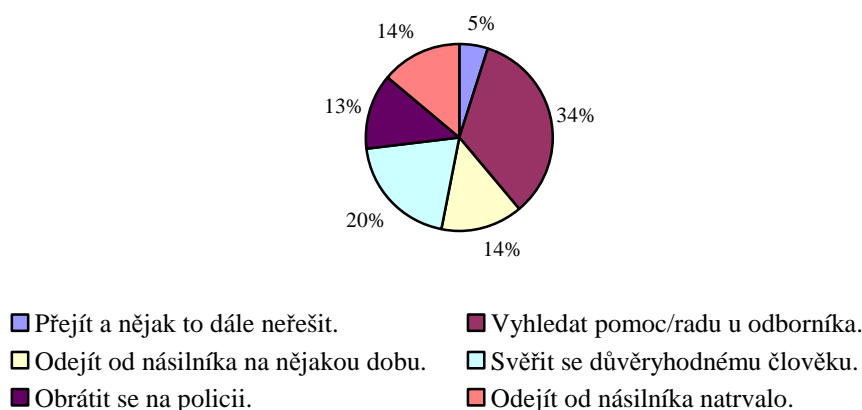
Jak by se podle Vás měla zachovat oběť při prvním vážnějším fyzickém napadení ze strany partnera/partnerky?

Tabulka 4.15 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 5 z r. 2006

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2006
Přejít a nějak to dále neřešit.	5
Vyhledat pomoc/radu u odborníka.	34
Odejít od násilníka na nějakou dobu.	14
Svěřit se důvěryhodnému člověku.	20
Obrátit se na policii.	13
Odejít od násilníka natrvalo.	14

Graf 4.18 Názory respondentů na otázku č. 5 z r. 2006 v %

Názory respondentů 2006 v %

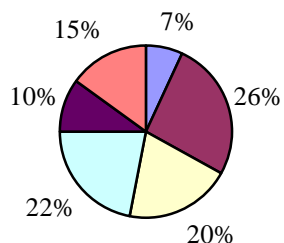
Tabulka 4.16 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 5 z r. 2008

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2008
Přejít a nějak to dále neřešit.	7
Vyhledat pomoc/radu u odborníka.	26
Odejít od násilníka na nějakou dobu.	20
Svěřit se důvěryhodnému člověku.	22
Obrátit se na policii.	10
Odejít od násilníka natrvalo.	15

Graf 4.19 Názory respondentů na otázku č. 5 z r. 2008 v %

Názory respondentů 2008 v %

☐ Přejít a nějak to dále neřešit.	☐ Vyhledat pomoc/radu u odborníka.
☐ Odejít od násilníka na nějakou dobu.	☐ Svěřit se důvěryhodnému člověku.
☐ Obrátit se na policii.	☐ Odejít od násilníka natrvalo.

Vyhodnocení

Z tabulek a grafů vyplývá, že výsledky jsou podobné. Akorát před dvěma lety by více lidí vyhledalo pomoc, kdyby byli na místě oběti.

Otázka č. 6

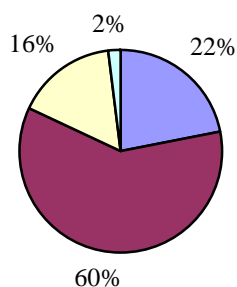
Souhlas s názorem „pro nezúčastněnou osobu (příbuzní, přátelé, sousedé) je často těžké rozpoznat domácí násilí od méně závažných rodinných potyček.“

Tabulka 4.17 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 6 z r. 2006

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2006
Určitě souhlasí.	22
Spíše souhlasí.	60
Spíše nesouhlasí.	16
Určitě nesouhlasí.	2

Graf 4.20 Názory respondentů na otázku č. 6 z r. 2006 v %

Názory respondentů 2006 v %

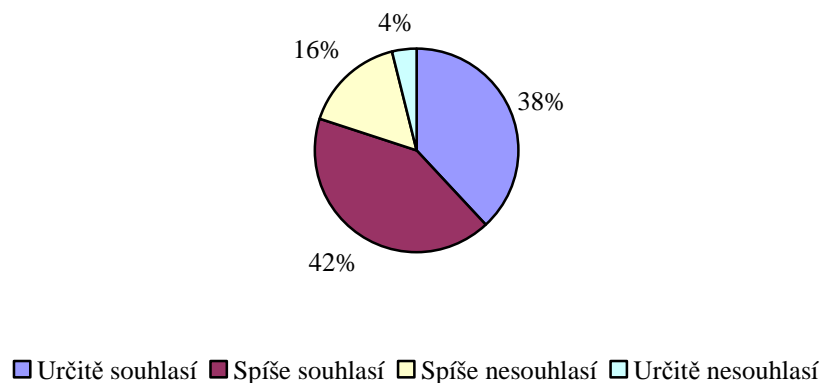
■ Určitě souhlasí ■ Spíše souhlasí ■ Spíše nesouhlasí ■ Určitě nesouhlasí

Tabulka 4.18 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 6 z r. 2008

Názory respondentů	Relativní četnosti (%) 2008
Určitě souhlasí.	38
Spíše souhlasí.	42
Spíše nesouhlasí.	16
Určitě nesouhlasí.	4

Graf 4.21 Názory respondentů na otázku č. 6 z r. 2008 v %

Názory respondentů 2008 v %

Vyhodnocení

Výsledky jsou podobné, rozdělíme-li je celkově na souhlasící a nesouhlasící, tak v roce 2008 více obyvatel souhlasí s tímto tvrzením.

4.3 Dílčí závěr

Nejvíce obětí domácího násilí je ve skupině 30 - 44 roků, pachatelé jsou v rozmezí cca 30 - 54 let. U mladších i starších pachatelů i obětí se procento výrazně snižuje. Obětí domácího násilí se stávají převážně osoby středoškolsky vzdělané, u pachatelů je nejvíce vyučených, ale hned za nimi jsou středoškoláci a vysokoškoláci. Zaznamenány jsou různé formy násilí, ať už psychického nebo fyzického.

Z porovnání mínění veřejností a jejich postojů k otázce domácího násilí z let 2006, 2008 a částečně z roku 2001 vyplývá, že situace se nadále lepší. Lidé mají stále větší povědomí o domácím násilí a i jejich přístup k problematice je více aktivní. Jeví o problematiku zájem a uvědomují si, že ani pachatel ani oběť nemusí být zcela „typičtí“ a na první pohled rozeznatelnými činiteli v problematice domácího násilí. Zda jsou údaje z roku 2008 statisticky významné, by potvrdil či vyvrátil rozsáhlejší výzkum.

5. Kazuistiky domácího násilí

U kazuistik vycházím z vlastních zdrojů, protože se mi podařilo po velkém úsilí získat rozhovor s některými oběťmi. U kazuistik jsem zařadil i příběh Kamily Velikovské, která je jednou z mediálně nejznámějších obětí domácího násilí. Každé oběti (až na Kamilu Velikovskou) jsem položil jednu doplňující otázku. Proč se svým partnerem/partnerkou žili tak dlouho, i přesto že ve svazku byli obětí domácího násilí?

5.1 Jednotlivé případy

Kamila Velikovská

Jedna z mediálně nejznámějších obětí domácího násilí je Kamila Velikovská (dále jen K. V.). Tento případ skončil vraždou pachatele domácího násilí. Oběť domácího násilí a zároveň pachatelka trestného činu svůj osud vylíčila ve dvou knihách.

V první knize, která se trefně jmenuje „Svobodná, i když za mřížemi,“ autorka naznačuje, že i ve vězení se cítila lépe než v manželství s tyranem. Popisuje v ní seznámení s manželem, svatbu a začátek společného života. Už když čekala své první dítě, začal jí její partner bít. V manželství přesto setrvala. Popisuje svou vcelku úspěšnou kariéru, dětství i dospívání svých dcer. Vše bylo ve znamení neustálého stíhání manžela, který vždy musel mít přehled o tom, co se děje. Mlátil K. V. i její dcery, které svého otce nesnášely.

Když už byly dcery téměř dospělé, pořídila si K. V. zbraň. Ve své knize uvádí, že se doma necítila v bezpečí. Popisuje i to, jak ji manžel brutálně topil a jinak psychicky i fyzicky týral. Jednoho dne svého manžela v hádce dvěma střelami zastřelila. Lidé ze sousedství jí pomohli s odklizením mrtvého muže. Ve své knize dále popisuje pobyt ve vězení, o tom, jak ji ostatní lidé z okolí podporovali a pomáhali.

V druhém díle knihy, která se jmenuje „Odsouzená – Jak se žije ve výkonu trestu,“ popisuje propuštění z vazby, život doma, klid, který prožívala po vymanění se domácímu násilí. Dále popisuje její odsouzení na osm let a přibližuje, jaké to je ve vězení i to, jak čekala na milost od prezidenta, která skutečně přišla a osvobodila jí.

Obě knihy jsou velmi zajímavé. Zařadil jsem je do této práce, protože vrhá na problematiku domácího násilí nový pohled - pohled ze strany oběti, která se domácímu násilí vzepřela nad rámec zákona a po dlouhých letech teroru se dostala do vězení jako pachatel.

Kazuistika 2

I když tato diplomová práce je výhradně zaměřená na ženy jako oběti domácího násilí, podařilo se mi navázat kontakt s mužem, který byl v partnerském násilí obětí, a proto zmíním i jeho příběh.

Osobní údaje

věk: 38

pohlaví: muž

vzdělání: SŠ

Případ

O tomto muži jsem se dozvěděl náhodou. Nikdy nevyhledal žádnou instituci a téměř nikomu se nesvěřil. Spojil jsem se s ním přes email, když jsem se pokoušel najít touto cestou oběti domácí násilí. Nebyl zdaleka, a tak jsme se nakonec sešli a on vypověděl svůj příběh domácího násilí z pohledu muže jako oběti. V následujících řádkách tento příběh shrnu.

Ženu, která se na něm dopouštěla domácího násilí, si vzal, když mu bylo 34 let. V té době už byl jednou rozvedený a měl potomka. Muž (pro naše účely AB) líčí seznámení se svou druhou ženou jako malý zázrak. Paní XY byla poměrně úspěšná a hezká manažerka. Pan AB vždycky cítil, že jeho partnerka má ve vztahu trochu navrch, ale nevadilo mu to. Byl hrdý na to, že zrovna on má takovou partnerku.

Zlom nastal zhruba po roce v okamžiku, když se vzali. Začalo to nenápadně. Manželka ho nejdříve začala ponižovat, vyčítat mu, že nic nezvládá. Přitom to pravda nebyla. AB je středním manažerem v jedné menší firmě. Postupem času manželka přitvrzovala. Nadávala mu, že je k ničemu, shazovala ho před známými, stále mu něco vyčítala, nechávala ho platit vše, co se týkalo domácnosti a zbytek od něj požadovala,

takže pan AB nakonec neměl ani peníze pro své potřeby. Pan AB se cítil ponížený. V tomto stavu žil s manželkou dva roky. Po této době od něj manželka sama odešla.

Proč jste zůstal s partnerkou tak dlouho, i přesto, že jste byl obětí domácího násilí?

„Nevím. Dnes to také nedokážu pochopit. Ze začátku jsem svou ženu miloval, zdála se mi natolik výjimečná, že jsem si říkal, že trošku na to má právo mě shazovat. Navíc ne všechny dny byly takové, že by mě jen ponižovala, jindy se ke mně chovala moc hezky, a to jsem potom rád na všechno to špatné zapomínal. Vím, že dnes jsem poučený. Jsem bez partnerky, ale i kdybych si měl najít ženu, která by měla jen trochu sklony k ponižování, okamžitě jdu od ní.“

Kazuistika 3

Osobní údaje

věk: 42

pohlaví: žena

vzdělání: SŠ

Případ

Paní KL byla obětí domácího násilí dlouhých deset let. Vdávala se ve 24 letech. S manželem měla harmonický vztah, který vydržel 4 roky. Poté však její manžel přišel o práci a novou se mu nedařilo dlouhou dobu najít. Navíc se manželskému páru nikdy nepovedlo zplodit dítě, což pro oba bylo také značně stresující.

Paní KL toto období popisuje jako začátek problémů. Manžel začal být podrážděný, nelíbilo se mu, že musí být finanční oporou rodiny manželka. Velmi těžko to psychicky nesl. Popisuje, že začal více chodit do hospody a více pít alkohol. Zpočátku mu to manželka tolerovala a utěšovala se, že až si najde práci, tak toho nechá. Jenže najednou si uvědomila, že se manžel už ani nesnaží si práci najít.

První facku dostala od manžela právě v okamžiku, kdy mu tohle vyčetla. Po této facke se asi půl roku žádné projevy domácího násilí neobjevily. Po této době však manžel přišel z hospody hodně opilý a poprvé manželku více zbil. Druhý den toho ovšem litoval, omlouval se a slíbil, že si najde práci. Tu si našel, ale pil dál a násilí proti manželce se objevovalo stále častěji. Mlátil jí, vyhrožoval, žárlil...Žena uvádí,

že ji i několikrát znásilnil.

„Byl to kolotoč, ze kterého jsem nemohla ven, nevěděla jsem, co mám dělat. Pořád jsem doufala, že to bude zase dobrý, ani nevím, kdy jsem si poprvé uvědomila, že to už nikdy dobrý nebude. Vím, že mi to trvalo dlouho, ale od toho okamžiku se mi už nechtělo žít.“

Jednoho dne manžel zlomil paní KL nohu a ošklivě jí zbil. Paní se dostalo do nemocnice, kde poprvé přiznala lékařům, že zranění jsou důsledkem domácího násilí. Zdravotníci jí doporučili organizaci zabývající se domácím násilím, které žena využila a odešla do azylového domu. Dnes má krátce přítele, který je prý na ní hodný. Žena se ovšem dodneška stále vzpamatovává z hrůz, které během svého manželství prožila.

Proč jste zůstala s partnerem tak dlouho, i přesto, že jste byla obětí domácího násilí?

„Nejdříve jsem doufala, že se změní, a všechno bude jako v prvních letech našeho manželství. Říkala jsem si, že když mohl být tak skvělým chlapem předtím, dokáže to znovu. I když jsem si časem uvědomila, že takový už nikdy nebude, bála jsem se odejít, nevěděla jsem, kam bych šla, ani to, jak by on zareagoval. V konečné fázi jsem už byla ze všeho tak vyčerpaná, že už jsem neměla sílu cokoliv řešit, byla jsem smířená s tím, že už mě v životě nic hezkého nepotká a že je to můj osud.“

Kazuistika 4

Osobní údaje

věk: 30

pohlaví: žena

vzdělání: VŠ

Případ

Tato mladá, žena byla obětí domácího násilí pět let. Se svým přítelem (nikdy se nevezali) se seznámila na vysoké škole, když jí bylo 22 let. Jejímu partnerovi bylo stejně. Studovali podobný obor, měli podobné zájmy a hezký vztah. Vše se ale změnilo, když slečna PD po roce zjistila, že je těhotná. Její partner přerušil studium a nastoupil do práce. Slečna PD do svých pětadvaceti let školu s obtížemi dodělala.

V okamžiku, kdy žena měla po mateřské dovolené, nastoupila do práce v oboru, který byl dobře placený a který ji velmi bavil. V té chvíli jí doma začalo peklo. Partner jí vyčítal, že kvůli ní nemá dodělanou vysokou školu, má práci, která ho nebaví a nebýt jí a jejich malé dcery (v té době tříleté) bylo by mu mnohem lépe.

To ženu velmi mrzelo a snažila se partnerovi domluvit, ať školu alespoň dálkově dodělá, že mu se vším pomůže. To muž odmítal a přišla první facka. Od té doby následujících pět let ji bil často. Dával své partnerce najevo, že o ní ani o dceru nestojí, že jsou pro něj zátěží. Bojkotoval vše, o co se žena snažila.

„Nejhůř mi bylo, když křičel na malou. Ta se ho bála. Neměla ho ráda. Vlastně nakonec jen díky ní a díky svým rodičům jsem ze vztahu odešla. Malá totiž začala mnohem častěji brečet a já věděla, že je to následek toho, v jaké atmosféře žijeme. Skutečně mě otevřeli oči až rodiče a organizace zabývající se domácím násilím, na kterou mi rodiče dali kontakt. Když jsem oznámila partnerovi, že od něj odcházím, dostala jsem poslední nakládačku ve svém životě. Křičel na mě, že někoho určitě mám, že zatímco on se všeho vzdal, tak já si jen užívám. Sprostě mně nadával.“

Žena v současné době žije i s malou dcerou u svých rodičů, partnera nemá a sama uvádí, že je spokojená.

Proč jste zůstávala s partnerem tak dlouho, i přesto, že jste byla obětí domácího násilí?

„Partner mi vnutil představu, že se kvůli mně a naší dceři skutečně obětoval natolik, že ho nemohu opustit. Měla jsem pocit, že jsem mu skutečně zkazila život, jak popisoval. Cítila jsem se mu zavázaná a měla jsem pocit, že s ním musím být do konce života a vynahradiť mu, že kvůli mně nedostudoval. Časem jsem si uvědomila, že to je jen výmluva. Dokázala jsem dostudovat na mateřské, která pro mě rozhodně dovolenou nebyla. Jsem přesvědčená, že kdyby chtěl, zvládl by to i on při práci. Pro partnera, ale bylo jednodušší to neudělat a svádět vinu na mě.“

Kazuistika 5

Osobní údaje

věk: 48

pohlaví: žena

vzdělání: Vyučená

Případ

Paní MZ je podruhé vdaná od svých 43 let, má jednoho potomka, který je odrostlý a bydlí v jiném městě, proto ho vidí velmi sporadicky. Manžel jí bije poslední tři roky. Paní MZ uvádí, že byl od začátku prudší povahy, ale nikdy si to na ní nevybíjel, až právě poslední tři roky. Její manžel má období, kdy ji bije téměř každý den, ale pak má opět období, kdy měsíc někdy i dva je na ní hodný a slibuje jí, že už to nikdy neudělá.

Paní MZ už chtěla dotyčného jednou opustit, a proto se spojila s organizací pomáhající obětem domácího násilí. Svůj odchod ovšem nedotáhla do konce, protože v této době začal mít zase manžel období, kdy byl na ní milý. Je stále se svým manželem, a i když ho chce často opustit, zatím nemá odvalu to udělat.

Proč zůstáváte s partnerem tak dlouho, i přesto, že jste obětí domácího násilí?

„Bojím se, že bych zůstala úplně sama. Nemám téměř žádné příbuzné, syn bydlí poměrně daleko a já nechci být sama. S manželem je to sice někdy peklo, ale myslím, že je to pořád lepší než samota. Už nejsem nejmladší a pochybuji, že bych si ve svém věku ještě někoho našla.“

5.2 Dílčí závěr

Z jednotlivých kazuistik je patrné, že obětí násilí může být kdokoliv, různého věku i různého vzdělání. Kde je ten počátek, kdy pachatel začne své oběti ubližovat. Je tam nějaká příčina - nějaký spouštěč? U Kamily Velikovské žádný nevidíme nebo alespoň není patrný. Začátek násilí se objevil hned po svatbě, stejně jako u pana AB. Paní KL vidí příčinu ve ztrátě zaměstnání a v alkoholu svého muže, slečna PD v tom, že její partner kvůli jejímu těhotenství musel opustit školu a paní MS příčinu neuvádí.

Je ovšem velmi pravděpodobné, že násilník má povahu násilníka a k násilí by docházelo i bez konkrétních příčin. Žádná zátěžová situace však neopravňuje k ubližování druhým lidem.

Z kazuistik je patrné, že muži a žena, kteří byli pachatelé domácího násilí, se snažili získat převahu, být dominantní, pravděpodobně i tím chtěli zakrýt nějaký komplex méněcennosti, ať už šlo o nedodělanou školu nebo o ztrátu zaměstnání.

Závěr

Z diplomové práce vyplývá, že za poslední léta se otázka domácího násilí řeší více než kdy jindy. Vznikly četné organizace, které se snaží chránit oběti. Poskytují jim krizovou intervenci, právní rady, ale i azyl a možnost začít žít znovu a bez tyрана. Navíc i legislativně začíná být domácí násilí postihnutelné, např. vyloučení násilníka ze společného obydlí atd. Důležité ovšem je, aby snahy ani nadále neochabovaly, a zájem o tuto problematiku neuhasl.

Myslím, že v současné době je důležité, aby organizace i stát se snažil různými prostředky přesvědčit oběti domácího násilí, aby od svého tyрана odešli. Mezi námi je totiž stále mnoho lidí, kteří žijí v každodenním teroru a nedokáží odejít. Mnozí, kteří to nezažili, mohou tvrdit, že oběť si za to může sama, když zůstává s tyranem, ale je důležité umět se vžít do role oběti. Změnit život není jednoduché. Týrané ženy mají děti, často omezené finanční prostředky a nemají kam jít. Důležité je, aby stát podporoval azylové domy. Stále jich není mnoho a je nutné, aby byly prostory, ve kterých oběti mohou přečkat nové začátky.

Domácí násilí je velmi citlivé téma, o kterém se oběti poměrně neradi baví, a proto jsem neměl osobně možnost provést nějaký větší výzkum, z kterého bych mohl dělat statistiky. Proto jsem je převzal z jiných zdrojů a pouze je komentoval. Ze statistik občanského sdružení Rosa z roku 2007 vyplývá, že nejčastější oběti domácího násilí jsou ve věku 30 až 44 let a jsou středoškolsky vzdělané, pachatelé jsou v věku 30 až 54 let s nejčastějším vzděláním učňovským, těsně následovaní středoškoláky a vysokoškoláky. To popírá mýtus, že oběti a pachatelé vesměs pocházejí ze sociálně slabších poměrů a mají nízké vzdělání. Z forem fyzického násilí je nejčastější fackování, z forem psychického násilí všechny oběti uvádějí, že jsou ponižováni. Jen u postoje veřejnosti k obětem domácího násilí jsem provedl průzkum, který porovnává dřívější postoj veřejnosti z let 2001 a 2006 prováděný agenturou STEM s tím dnešním. Povědomí veřejnosti k tomuto tématu roste, lidé přestávají být lhostejní a přístup je stále více aktivní.

Základní otázkou zůstává, proč se pachatel dopouští násilí na svých nejbližších. Zřejmé je, že pachatel si je vědom, že násilí doma je téměř bez postihu. Násilník zná svojí oběť a ví, že není schopna se účinně bránit. Z jednotlivých typologií pachatelů, studií a kazuistik vyplývá, že pachatel domácího násilí má povahu násilníka a pokud nějaké konkrétní příčiny páchání tohoto násilí uvádí, je to pouze zastírání pravých příčin. Často to dělá z komplexů méněcennosti a chce tímto způsobem získat alespoň nad svou obětí absolutní moc a kontrolu. Neexistuje však typický násilník s typickými vlastnostmi. Mnozí pachatelé mají dvojí tvář. Jednu na veřejnosti, jednu za zavřenými dveřmi. Pachatelé domácího násilí byli často svědky tohoto násilí ve svém dětství. Často se cítí nadřazeni vůči oběti, jako hlava rodiny, která má právo téměř na všechno.

Další otázka, na kterou jsem chtěl v práci odpovědět, je, proč oběť zůstává s pachatelem domácího násilí, když je to záležitost dlouhodobá. Opět z typologií a kazuistik vyplývá, že oběť zůstává s pachatelem z těchto příčin: je často na pachateli závislá ekonomicky, psychicky, bojí se reakce partnera, samoty, neví, kam by šla, myslí si, že se změní, je ze vztahu tak vyčerpaná, že již není schopna cokoli řešit...

Jak už jsem výše uvedl, domácí násilí je téma, o kterém se lidé poměrně neradi baví, zvláště jeho oběti. Proto z průzkumu a kazuistik, které jsem provedl, není možno stanovit jednoznačné závěry. Zda jsou údaje statisticky významné, by potvrdil či vyvrátil rozsáhlejší výzkum.

Domácí násilí je celospolečenský problém, a proto by se do jejího řešení měla zapojit celá společnost. Už třeba jen tím, že si bude více všímat svého sociálního okolí a možných obětí a pachatelů domácího násilí. V opačném případě hrozí obětem psychické trauma, mnohočetná zranění, v krajním případě i smrt.

Resumé

V úvodní kapitole je charakterizováno a definováno domácí násilí jako rozšířený společenský jev. Jsou zde popsány jeho různé formy a hlavní znaky, nejčastější trestné činy, ke kterým dochází v jeho souvislosti. Je uveden Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím a různé mezinárodní dokumenty řešící tento problém. Vznikly i různé teorie domácího násilí: osobnosti, rodinných systémů, sociálního učení...

V druhé kapitole jsou popsány instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí. Nejčastěji se s obětí domácího násilí jako první setkává Policie ČR. Intervenční centra zajišťují pomoc ohroženým osobám v konkrétních případech a poskytují jim psychologickou, právní a sociální podporu při řešení problému domácího násilí. Pro pomoc obětem domácího násilí vznikají i různé organizace a občanská sdružení např. Rosa, Bílý kruh bezpečí, Bona linka, Koordona... Obětem se také snaží pomáhat různé projekty, např. projekt „Domácí násilí“ pod finanční záštitou společností Philip Morris ČR, a. s.

Ve třetí kapitole se práce zabývá psychologickou analýzou obětí i pachatelů. Pachatelé ani oběti nejsou jedinci s nějakými typickými znaky, může jimi být kdokoliv. I přesto existují typologie, které se snaží pachatele i oběti vymezit. Nutné je poskytovat psychologickou pomoc i dětem, které jsou svědky domácího násilí. Avšak nejdůležitější je prevence domácího násilí.

Čtvrtá kapitola nás seznamuje se statistikami domácího násilí občanského sdružení Rosa za rok 2007, především s věkem a vzděláním oběti a pachatele a formami tohoto jevu. Dále porovnává mínění veřejnosti a jejich postojů k otázce domácího násilí prováděné v roce 2006 pro Bílý kruh bezpečí agenturou STEM a vlastním průzkumem z roku 2008.

Závěrečná kapitola uvádí jednotlivé kazuistiky skutečných případů v čele s příběhem mediálně nejznámější oběti domácího násilí Kamilou Velikovskou a snaží se odpovědět na otázku, proč oběti domácího násilí neodcházejí od svých tyranů.

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou domácího násilí. Snaží se definovat pojem, odhalit příčiny, popsat agresi. Podrobněji se zabývá obětí i pachatelem násilí, zaměřuje se na jejich psychologickou analýzu. Popisuje jednotlivé organizace pomáhající obětem domácího násilí. Praktická část se zabývá statistikami, zkoumá především věk a vzdělání pachatelů i obětí, formy domácího násilí a povědomí veřejnosti o domácím násilí. Uvádí i několik skutečných případů tohoto činu.

Klíčová slova

Domácí násilí, formy domácího násilí, znaky domácího násilí, pachatel, oběť, typologie, statistiky, kazuistiky.

Anotation

The purpose of this thesis discusses the problems with domestic violence. In my paper I will try to define a notion, detect causes, describe types of aggression and list psychological traits of both perpetrators and victims. This thesis will also describe some individual organizations which help victims of domestic violence. My research will deal with statistics and inquire into the age and education of perpetrators and victims, as well as, forms of domestic violence and consciousness of the public about domestic violence. This paper will also cite some real cases of this crime.

Key words

Domestic violence, forms of domestic violence, marks of domestic violence, perpetrator, victim, typology, statistics, case reports.

Seznam literatury

1. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona.
2. Zákon č. 140/1960 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 283/1991 Sb., o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění platných předpisů.
5. Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění platných předpisů.
6. BUSKOTTE, A., Z pekla ven: žena v domácím násilí. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6, s. 39-42, 67-71.
7. ČÍRTKOVÁ, L., Forenzní psychologie. 1. vyd. Plzeň: A. Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4, s. 68-74, 113-116, 241-247.
8. DUFKOVÁ, J., ZLÁMAL, J., Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti. 1. vyd. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005, s. 7.
9. KONRÁD, Z., Bango, D., Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, ISBN 978-80-7251-241-6., s. 60.
10. MARTINKOVÁ, M., Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí: dva příspěvky k problematice domácího násilí v České republice. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001, ISBN 80-86008-98-3, s. 193.
11. MARVÁNOVÁ - VARGOVÁ, B., et al. Partnerské násilí. 1. vyd. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-86131-76-4, s. 14, 18, 19, 26-34, 40-45, 63-65, 91, 103,104,114-119.
12. PONĚŠICKÝ, J., Agrese, násilí a psychologie moci. 1. vyd. Praha: Triton, 2004, ISBN 80-7254-593-0, s. 226.
13. ŘEHOŘ, A., Metodické pokyny pro vypracování bakalářské a diplomové práce. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2008.
14. SZCEPANIKOVÁ, S., et al. Jak jednat v případech domácího násilí? 1. vyd. Brno: Liga lidských práv, 2004, ISBN 80-239-2207-6, s. 3, 5-8.

15. ŠEDIVÁ, M. a kol. Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. 1. vyd. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2007, ISBN 978-80239-9449-0, s. 25.
16. VÁGNEROVÁ, M., Psychopatologie pro pomáhající profese, 1. vyd. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-18,214-9, s. 226.
17. VELIKOVSKÁ, K., Odsouzená – Jak se žije ve výkonu trestu. 1. vyd. Brno: Jota, 2006, ISBN 80-7217-544-0., s. 360.
18. VELIKOVSKÁ, K., Svobodná, i když za mřížemi. 1. vyd. Brno: Jota, 2006, ISBN 80-7217-425-8, s. 279.
19. VOŇKOVÁ, J. a kol. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 1. vyd. Praha: proFem, 2004, ISBN 80-239-2106-1, s. 55-58, 76,77,87.

20. www.bkb.cz
21. www.domacinasili.cz
22. www.donalinka.cz
23. www.llp.cz
24. www.rosa-os.cz
25. www.slezskadiakonie.cz
26. www.verejna-sprava.kr.moravskoslezsky.cz
27. www.zbynekmlcoch.cz

Seznam tabulek

Tabulka 3.1 Symptomy dětí, svědků domácího násilí	37
Tabulka 3.2 Prevence dopadu domácího násilí na děti	38
Tabulka 4.1 Věk a počet obětí domácího násilí	43
Tabulka 4.2 Věk a počet pachatelů domácího násilí.....	44
Tabulka 4.3 Vzdělání a počet obětí domácího násilí	45
Tabulka 4.4 Vzdělání a počet pachatelů domácího násilí.....	46
Tabulka 4.5 Formy a počty fyzického násilí.....	47
Tabulka 4.6 Formy a počty psychického násilí.....	49
Tabulka 4.7 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 1 z r. 2001 a 2006.....	51
Tabulka 4.8 Četnost názorů respondentů na otázku č. 1 z r. 2008.....	52
Tabulka 4.9 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 2 z r. 2001 a 2006.....	54
Tabulka 4.10 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 2 z r. 2008.....	55
Tabulka 4.11 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 3 z r. 2001 a 2006.....	56
Tabulka 4.12 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 3 z r. 2008.....	57
Tabulka 4.13 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 4 z r. 2006.....	58
Tabulka 4.14 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 4 z r. 2008.....	58
Tabulka 4.15 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 5 z r. 2006.....	60
Tabulka 4.16 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 5 z r. 2008.....	60
Tabulka 4.17 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 6 z r. 2006.....	62
Tabulka 4.18 Četnost názorů respondentů na otázku. č. 6 z r. 2008.....	62

Seznam grafů

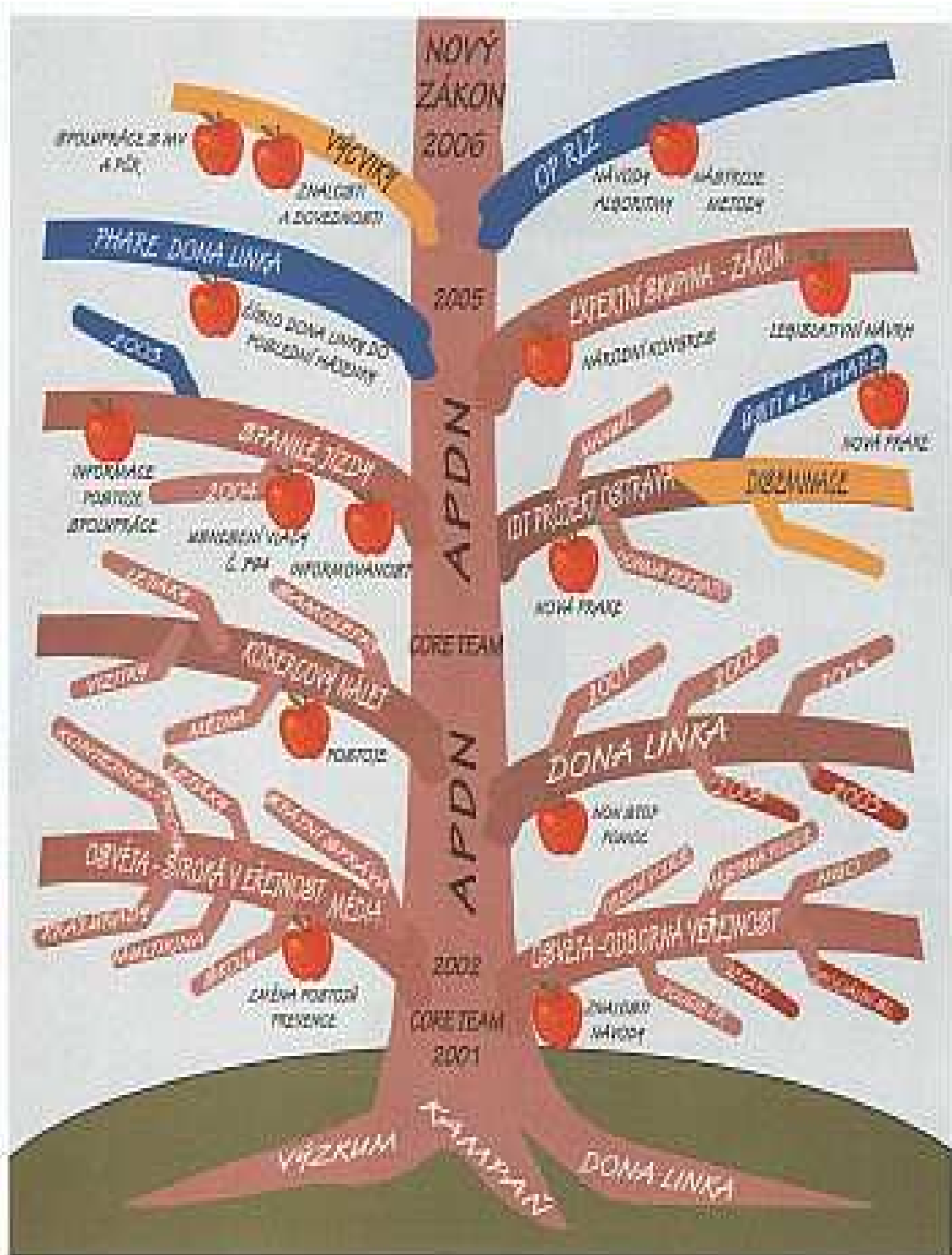
Graf 4.1 Věk obětí domácího násilí v %	43
Graf 4.2 Věk pachatelů domácího násilí v %	44
Graf 4.3 Vzdělání obětí domácího násilí v %	45
Graf 4.4 Vzdělání pachatelů domácího násilí v %	46
Graf 4.5 Formy fyzického násilí v %	48
Graf 4.6 Formy psychického násilí v %	49
Graf 4.7 Názory respondentů na otázku č. 1 z r. 2001 v %	51
Graf 4.8 Názory respondentů na otázku č. 1 z r. 2006 v %	52
Graf 4.9 Názory respondentů na otázku č. 1 z r. 2008 v %	53
Graf 4.10 Názory respondentů na otázku č. 2 z r. 2001 v %	54
Graf 4.11 Názory respondentů na otázku č. 2 z r. 2006 v %	54
Graf 4.12 Názory respondentů na otázku č. 2 z r. 2008 v %	55
Graf 4.13 Názory respondentů na otázku č. 3 z r. 2001 v %	56
Graf 4.14 Názory respondentů na otázku č. 3 z r. 2006 v %	56
Graf 4.15 Názory respondentů na otázku č. 3 z r. 2008 v %	57
Graf 4.16 Názory respondentů na otázku č. 4 z r. 2006 v %	58
Graf 4.17 Názory respondentů na otázku č. 4 z r. 2008 v %	59
Graf 4.18 Názory respondentů na otázku č. 5 z r. 2006 v %	60
Graf 4.19 Názory respondentů na otázku č. 5 z r. 2008 v %	61
Graf 4.20 Názory respondentů na otázku č. 6 z r. 2006 v %	62
Graf 4.21 Názory respondentů na otázku č. 6 z r. 2008 v %	63

Seznam příloh

Příloha 1 - Strom projektu „Domácí násilí“

Příloha 2 - o. s. ROSA: Služby poskytované ženám v roce 2007

Příloha 1 - Strom projektu „Domácí násilí“

Příloha 2 - o. s. ROSA: Služby poskytované ženám v roce 2007

1. INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ CENTRUM ROSA	
Nových klientek	214
SLUŽBA:	VÝKONŮ
Sociálně terapeutické konzultace	846
Sociálně právní konzultace	426
Právní poradenství	38
Psychologické - děti	28
Psychoterapeutické	16
Konzultace při terénní práci	22
Vypracování zpráv pro soudy, OSPOD	29
Osobní konzultace	27
Klub pro ženy - setkání	9
Terapeutická skupina pro ženy 8x1,5h	24
Celkem výkonů	1445
2. Azylové ubytování s utajenou adresou ROSA	
Ubytováno celkem žen za rok 2007	29
Ubytováno celkem dětí za rok 2007	27
SLUŽBY:	VÝKONY
Sociálně terapeutické konzultace	166
Sociálně právní konzultace	126
Osobní konzultace	102
Psychologické konzultace	60
Terénní práce	25
Dětská skupina	73
Provozní skupina žen	136
Arteterapie	18
Individuální konzultace dětské psycholožky	13
Celkem výkonů	719
3. Telefonická krizová intervence	intervencí
SOS krizová linka 602 246 102	638
Pevná linka 241432466	1067
Internetová poradna	275
celkem	1 980